

AKTUALNO VPRAŠANJE

V nekaterih večjih podjetjih v Sloveniji in drugod v državi so osnovali obratne delavske svete. Le-ti so lahko uspešna, živa vez med centralnim delavskim svetom in kolektivom. Obratni delavski svet lahko temeljiteje proučuje specifično problematiko svojega obrata kot jo more centralni delavski svet ter daje le-temu predloge za ustrežnejše sklepe. Predvsem seveda lahko uspešno delajo

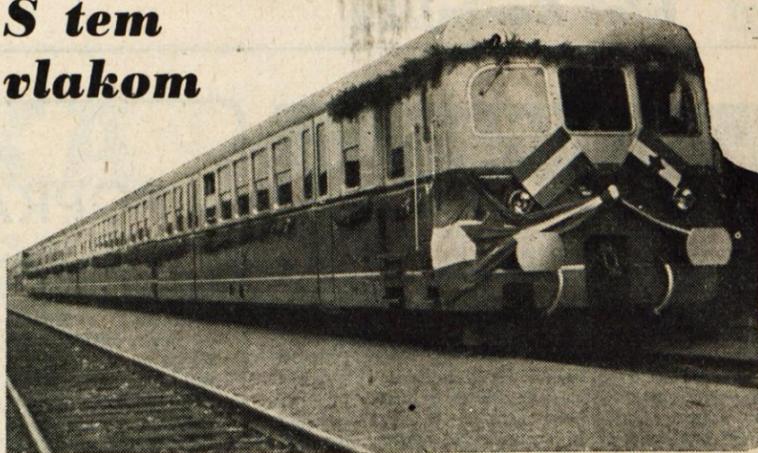
obratni delavski sveti v tistih podjetjih, kjer so hkrati z decentralizacijo delavskega upravljanja decentralizirali na obrate tudi del knjigovodske službe. Tak je primer v mežiškem rudniku, kjer obratni delavski sveti obravnavajo obratne račune in so pri tem v prejšnjem letu dokaj uspeli zmanjšati proizvodne stroške.

Vse to nas je napotilo k temu, da smo povprašali na komisiji

za delavsko in družbeno upravljanje pri Okrajnem odboru SZDL Kranj, kako je z obratnimi delavskimi sveti v našem okraju. Prejeli smo pojasnilo, da imajo v Železarni Jesenice skupne in obratne delavske svete, v drugih večjih gorenjskih podjetjih pa nimajo nikjer obratnih svetov.

Spričo uspehov, ki so jih dosegli ti organi drugod, se nam pa vendarle vsiljuje vprašanje: Inar ne bi kazalo formirati obratnih delavskih svetov tudi v nekaterih večjih gorenjskih podjetjih, ki imajo po več, ponekod celo teritorialno med seboj ločenih obratov?

S tem vlakom

od Podrožce do Jesenic

Jesenice, 6. februarja. Denes ob 8.40 uri je odpeljal motorni vlak z Jesenic proti Podrožci. Jugoslovani so bili kratko urico avstrijski gostje. Med drugim so jih na prvi avstrijski obmejni postaji pozdravili tudi avstrijski minister za promet Ing. Waldbruner, generalni direktor avstrijskih železnic dr. Schantl, direktor železniške direkcije Villach dr. Gradischnik, predstavniki koroške vlade in drugi.

»Prav gotovo je za nas vse današnji dan praznik,« je med drugim poudaril dr. Schantl. »Veseli smo bili, ko ste se pred letom in pol odzvali našemu vabilu, da bi skupno elektrificirali progo od Podrožce do Jesenic.« Elektrificirana proga bo olajšala promet in naporno delo železničarjev skozi obmejni tunel, ki je eden najdaljših v Evropi. Tovorni promet se bo lahko

povečal za še enkrat, saj je do sedaj vozil vlak na tem delu proge 23 minut, odslej pa bo vozil le 17 minut. Elektrificirani del proge je dolg okoli 8 km. Delavci so vložili v to delo kakih 152.000 delovnih ur. Do sedaj je proga stala okrog 162.187.000 din, ko bodo dela popolnoma zaključena, pa bo znesek narasel na 170 milijonov.

Blizu 10. ure dopoldne pa je privozil električni vlak iz Podrožce na Jesenice.

»Tako, odslej pa samo še s takim vlakom...«

Avstrijske in domače goste sta pozdravila predsednik ObLO Jesenice Matko Dolinar in generalni direktor JZ Blagoje Bogavec. Med gosti je bilo tudi precej inozemskih novinarjev. V prijetnem kramljanju so si državljanji obeh držav izmenjali zdravice, se veselili skupnega uspeha, ki je nov

LETO X. — ŠT. 11 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 8. FEBRUARJA 1957

CLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

Jeseniškimi otrokom novo šolo

V APRILU LETOS BODO ZAČELI GRADITI NA JESENICAH NOVO ŠOLSKO POSLOPJE — LETOS BO POUK NA JESENISKI OSNOVNI ŠOLI ZARADI TREH ZMEN SKRČEN ZA 1520 UR — V SEDANJH PROSTORIH JE ZDRAVJE OTROK IN UČNEGA OSEBJA RESNO OGROŽENO.

Jesenice so se v zadnjem času toliko razširile, da med drugim tudi šolska poslopja ne ustrezajo več naglemu povečanju števila učencev in dijakov. Poslopje, kjer je sedaj osnovna šola, je bilo grajeno pred leti za osnovna šola, je bilo obkroženo z dokaj širokim pasom nasadov. V zadnjih desetih letih pa se je Železarna toliko povečala, da obkroža šolo že od treh strani. Zaradi neposredne bližine Železarni, železarskih plinov, praha in ropota, je pouk v teh prostorih onemogočen. Ni niti pravega zračenja, med odmori vdihavajo otroci plin in prah iz železarskih peči in tudi ropot zelo moti pouk.

Ne le to! Šola je postala že davno premajhna. V tem šolskem letu se namreč stiska v šestih učilnicah 739 učencev. Če razdelimo prostor, ki je na razpolago, med učence, pride na vsakega le 0,37 m² tal. Da sploh vsi učenci lahko hodijo v šolo, je pouk razdeljen v tri izmene. Prvi začno že ob 7.30, zadnja izmena pa se zaključuje ob 18. uri zvečer. Razen tega je pouk v vseh izmenah skrčen za nekaj ur tedensko, tako da bo vsem izmenam do konca leta odpadlo okoli 1520 učnih ur. Ker je učna snov že tako zelo zgoščena, teh ur ne bo moč nadoknaditi. Oddelki se menjavajo že v 5-minutnem premoru, najdaljši odmor pa je skrajšan od normalnih 25—30 minut v drugih šolah na 15 minut. Razumljivo je, da so zato ti prostori tudi zelo nehygienični, saj je onemogočeno temeljito snaženje in zračenje. Če bi bilo v prihodnjem letu na razpolago samo toliko razredov kot letos, bi dva oddelka ostala sploh brez prostora.

In kaj bo, ko bo tudi pouk na jeseniških šolah prilagojen šolski reformi? Število učencev bi se tako predvidoma povečalo na okoli 1500.

Prebivalcem Jesenic in bližnje okolice torej grozi, da njihovi otroci ne bodo mogli

obiskovati pouka oziroma, da se bodo glede na okrnjen pouk manj naučili kot v drugih šolah. Ko je komisija proučila to stanje na jeseniških šolah, je ugotovila, da bi ta problem rešili le dve novi osemletni šoli. Pred nedavnim je Jeseničanom uspelo dobiti kredit za gradnjo novega šolskega poslopja. Iz republiškega stanovanjskega sklada bodo dobili 150 milijonov dinarjev v treh tranšah, iz občinskega stanovanjskega sklada 75 milijonov v treh tranšah in iz okrajnega investicijskega sklada 75 milijonov dinarjev. Razen tega pa bodo sedanje poslopje osnovne šole, ki je iz zdravstvenih razlogov popolnoma neprimerno, prodali Železarni za 50 milijonov dinarjev.

Novo šolsko poslopje bodo predvidoma začeli graditi aprila letos na prostoru bližje sedanje g'mnazije.

dokument sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo. Dr. Schantl pa je povabil nekatere naše zastopnike na kratek obisk v Beljak. Lj.

Krajevni odbori v loški občini DOKAJ SAMOSTOJNO GOSPODARIJO

V Skotjeloški občini je 11 krajevnih odborov. Ker noben organ samoupravljanja ne more uspešno delati, če nima vsaj minimalne osnove, jim je Občinski ljudski odbor prepustil nekaj sredstev, s katerimi krajevni odbori večinoma dobro gospodarijo.

Občinski ljudski odbor je sprejel odlok o kategorizaciji občinskih cest in določil, kdo jih vzdržuje. Občinske ceste I. reda vzdržuje v celoti občina, za ceste II. reda daje občina material in plačuje ljudi, ki jih posipajo, prevoz materiala za posipanje pa opravijo kmetje sami. Za vzdrževanje občinskih cest III. reda prispeva občina samo material, vse drugo pa organizirajo krajevni odbori.

Na osnovi tega odloka o kategorizaciji občinskih cest je Občinski ljudski odbor ustrezno razdelil občinski investicijski sklad med občino in krajevne odbore. Vsak krajevni odbor ima v banki lastno knjižico, na katero je občina vknjižila pripadajoči znesek.

Podobno so v okviru možnosti decentrali-

zirali vzdrževanje javne razsvetljave in še nekatere zadeve, ki so jih z občinskimi družbenim planom prenesli na krajevne odbore.

V cestni sklad se stekajo na primer takse na vprežno živino in dajatve od zasebnih prevoznih storitev. Finančni aparat izračunava, koliko od teh sredstev naj se steka na knjižice krajevnih odborov. Če zmanjkuje sredstev za opravljanje komunalnih del, ki jih je predvidel občinski družbeni plan, potem prebivalci lahko ugotavljajo, da je prišlo do tega zato, ker pač niso v redu izpolnjevali svojih družbenih obveznosti.

Ta sistem finansiranja krajevnih odborov nameravajo v loški dolini še izpopolniti. Če na področju krajevnega odbora ustvarijo večja sredstva s povečanjem narodnega dohodka (denimo v obrti), kot je predvideno, naj bi s tem presežkom upravljali krajevni odbori. To vzpodbuja krajevne odbore k iskanju dodatnih sredstev. Občinski ljudski odbor je krajevnim odborom zatrdil tudi to, da sredstev, ki jih posamezen krajevni od-

bor ni uporabil do konca leta, v prihodnjem letu ne bo odvzel in da jih tudi ne bo upošteval pri dodeljevanju sredstev v novem gospodarskem letu, marveč bo tedaj dodeljeval sredstva po objektivnih potrebah. Odvzemanje še neuporabljenih sredstev namreč zelo slabo vpliva na gospodarjenje, ker pri tem vsi hitijo (kot kaže praksa tudi na drugih področjih gospodarskega življenja), da preostala sredstva na vrat na nos zapravijo, ker jim je tako rekoč postavljen nekakšen »rok za zapravljanje«.

Tako krajevni odbori v loški občini že dokaj samostojno gospodarijo, pri čemer dosega nekateri (na pr. krajevni odbor v Logu) lepe uspehe. Pri tem je značilno tudi to, da so ljudje na zadnjih zborih volivcev usmerili kritiko glede pomanjkljivosti pri urejanju drobnih krajevnih zadev zoper slabo delo nekaterih krajevnih odborov in ne več samo proti občini kot je bila navada prej; nedelavne člane krajevnega odbora pa volivci lahko takoj odpokličejo na zboru volivcev in je na ta način omogočeno uspešnejše in naglejše reagiranje volivcev na pomanjkljivosti pri urejanju krajevnih zadev.

naš razgovor

»POSKRBELE BOMO ZA VEČJO UDOBNOŠT V PLANINSKIH POSTOJANKAH«

»Statistični podatki govore o vsestranski dejavnosti našega društva, ki se zrcali v prirejanju predavanj, izletov, planinskih in alpinističnih tur, kolonij in taborov. Ti podatki kažejo stalen porast članstva. V društvo je vključenih že nad 1000 članov, od katerih je 148 mladincev in 200 pionirjev,« je pripovedoval predsednik Planinskega društva Jesenice tovarš Zvone Teržan.

»Omenili ste predavanja, izlete in kolonije, ali nam lahko poveste o tem kaj več.«

»Za člane smo organizirali 6 izletov, za mladince 2 in za pionirje 7. Ob izviru Soče smo

imeli v juliju in avgustu 1956 pionirsko kolonijo, kjer so letovali pionirji v šestih izmenah. Na Vršiču smo pripravili planinski smučarski tabor za 35 mladincev. Alpinistični odsek je organiziral več plezalnih vzponov, plezalnih tečajev in večjih odprav v domače in tuje gore.«

»Kolikor mi je znano, imate lastne planinske postojanke. Zanima nas, katere in kako ste z njimi zadovoljni?«

»Naše društvo upravlja Erjavčevo kočjo in Tičarico na Vršiču ter kočjo pri izviru Soče. V vseh postojankah imamo razmeroma dober obisk. Ker ta stalno narasča, smo povečali Erjavčevo

kočjo, nabavili opremo za jedilnico v Tičarici, prebelili in preplepskali postojanke. Tudi v bodoče bomo poskrbeli za boljše postrežbo, za večjo udobnost in domačnost.«

»In perspektive društva za bodočnost?«

»Potrudili se bomo, da se bo število članov še povečalo. Skušali bomo pritegniti v naše vrste predvsem mladince in pionirje. Tudi za naprej imamo v načrtu strokovna planinska predavanja, plezalne vzpone, izlete, visokogorske smučarske ture in začetniške plezalne tečaje za predvojaške obveznike. U.

Gorenjska je pričakala prvake

V vlakcu od Beograda do Jesenic so bili letošnji prvaki dobre volje (zgoraj). Vse do

Jesenice so pristaši hokeja pozdravljali zmagovalce (levo zgoraj). Jeseničani pa so jim priredili veličasten sprejem (levo spodaj).

TE DNI PO SVETU

● V sredo je imela egiptovska vlada sejo, na kateri je proučila vprašanje umika izraelskih čet iz Gaze in od Akabskega zaliva. Kot poročajo, so na tej seji določili svoje dokončno stališče o tem vprašanju. Egiptovska vlada je tudi proučila vprašanje gospodarskega položaja v deželi v zvezi z nazadovanjem dohodkov, ki ga je povzročilo zmanjšanje izvoza bombaža in drugega blaga. Sklenili so tudi, da bodo dokončno deblokirali egiptovske denarne sklade. Francija, Velika Britanija in ZDA so namreč blokirale egiptovska denarna sredstva in druge egiptovske vrednote v svojem območju, brž po nacionalizaciji Sueškega prekopa.

● Kakor poročajo iz New Yorka je egiptovski zunanji minister Mahmud Fawzi zahteval od generalnega sekretarja OZN Daga Hammarskjölda, naj takoj skliče Generalno skupščino Organizacije združenih narodov, da bi znova proučili umik izraelskih čet z egiptovskega ozemlja. Zahteval je tudi, naj Generalno skupščino seznanijo s sklepom Izraela, ki noče sprejeti resolucije OZN, v kateri se znova zahteva umik izraelskih čet za demarkacijsko črto iz leta 1949.

● Predstavniki izraelske delegacije v OZN je v sredo izjavil, da je izraelska vlada predložila generalnemu sekretarju OZN načrt o tem, kako bi uredili izraelsko-egiptovske odnose. Po tem načrtu naj bi izraelska vlada objavila deklaracijo, da bo Izrael sodeloval s silami OZN, katerih naloga je obnoviti mir na tem področju, na drugi strani pa naj bi Hammarskjöld vprašal egiptovsko vlado, ali je pripravljena po umiku izraelskih čet prekiniti vojno stanje z Izraelom.

● Iz Budimpešte poročajo, da je bil v sredo novi jugoslovanski veleposlanik v Budimpešti Jovo Kapušić pri predsedniku madžarske vlade Janosu Kadarju in se z njim dlje časa pogovarjal. To je bil hkrati tudi prvi obisk našega veleposlanika pri madžarskem predsedniku vlade.

● Kakor poročajo iz Washingtona je libanonski zunanji minister Malik izjavil, da Libanon podpira ameriško politiko na Bližnjem Vzhodu.

● Iz Kaira poročajo, da bo bržkone že sredi februarja omogočen manjšim čezoceanskim ladjam promet skozi Sueški prekop. Glavna očiščevalna dela se bližajo koncu.

● Volitev v veliko ljudsko skupščino Romunije se je po uradnih podatkih udeležilo 11.553.690 volivcev ali 99,15%. Za kandidate ljudsko-demokratske fronte je bilo od vseh oddanih glasov 98,8% proti njim pa je glasovalo 115.880 volivcev ali 1%.

● Povprečno največ glasov je dobila fronta v okrožju Constance (99,51%), najmanj pa v madžarski avtonomni oblasti (97,94%).

● Novi parlament bo štel 437 poslancev. Med temi je 169 delavcev neposredno iz proizvodnje, 113 pa intelektualcev. Vse druge narodnostne skupine bodo imele 67 poslancev, izmed katerih bodo tudi trije Srbi. Zanimivo je, da bo v novem parlamentu tudi 71 žena in 6 duhovnikov.

● Iz Buenos Airesa poročajo, da so po vsej državi začeli stavkati prometni delavci, ki terjajo ponovno proučitev kolektivnih delovnih pogojev v državno upravo.

● Varšavo je v sredo obiskal sekretar Komunistične partije Belgije Ernest Brinel. Le-ta se bo mudil na Poljskem več dni in se bo razgovarjal z voditelji Združene delavske partije Poljske.

IZDAJA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 476 397 - TELEFON UPRAVE ST. 476 / TEKOČI RACUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI

POPRAVLJANJE MOSTU PREKO ATLANTIKA

Za Duncana Sandysa, novega britanskega obrambnega ministra pravijo, da je zelo odločen mož. Če bi ga hoteli ocenjevati po prvih korakih, ki jih je storil na novem položaju, bi morda bili lahko kar naklonjeni temu mnenju. Eden najmlajših ministrov in Churchillov zet se je lotil svojega dela s prezidavo celotnega sistema britanske obrambe. Bistvo te rekonstrukcije naj bi bila večja učinkovitost angleških oboroženih sil in izdaten prihranek v državnem proračunu, s katerim bi zamašili luknje drugje.

Odkar je Edenova pustolovska politika na Bližnjem vzhodu zaprla sueški prekop in so s tem presahnile tudi pipe s petrolejem, je Velika Britanija zaplavala v še hujši tok gospodarskih težav, s katerimi se bori že vso dobo po vojni. Proti rastoči ameriški, nemški in japonski konkurenciji, pa se bo britanska industrija lahko postavila uspešno po robu le z modernizacijo in povečanjem konkurenčne sposobnosti. Odtod tudi navdušenje v gospodarskih krogih Anglije za avtomatizacijo in najnovejšo

pridobitve sodobne tehnike. Seveda pa taka modernizacija terja velikanska sredstva. In te namerava dobiti nova angleška vlada iz prihrankov pri skrojenju oboroženih sil. Zato so vojaški strokovnjaki zavihali rokave in še enkrat pregledali položaj svoje vojske. Ugotovili so, da bi najlažje prihranili tako, da bi z uvedbo najmodernejših orožij (atomskega in usmerjenih izstrelkov) lahko zamenjali veliko število že zastarelih enot, prav tako pa bi lahko skročili oborožene sile v nekaterih kolonijah in strateških oporiščih, zlasti v Evropi.

Eden glavnih ciljev Sandysovega poslanstva v ZDA je bil torej doseči pri ameriških zaveznikih privolitev v skrojenje britanskih okupacijskih sil v Zahodni Nemčiji. Toda Amerikanci so bili gluhi na to uho. Temelj ameriške politike v Evropi je prav Atlantska zveza in prispevki posameznih članic k skupni vojaški obrambni moči. Sandys se je moral torej glede tega vrniti praznih rok, oziroma z zelo nedolnimi obljubami: da bo morda kdaj pozneje le

dovoljeno zmanjšanje vojaških sil in da bodo ZDA preskrbele britanski vojski usmerjevalne izstrelke ter ji pomagale pri atomskih raziskavah.

Sandys pa je bil srečnejše roke v drugem vprašanju, ki pa je morda bilo »uradno« le postranski namen obiska. Novi britanski obrambni minister je bil namreč prva vodilna britanska osebnost (če odštejemo neuradni obisk vodje laburistične opozicije Gaitskella), ki je odpotovala prek »velike luže«, odkar so se s sueško krizo razrahljali temelji tradicionalnega anglo-ameriškega prijateljstva. Zato je bila njegova naloga tudi popraviti porušeni most med obema državama in znova vzpostaviti poprejšnje zaveznitvo.

Ponovno zblizanje obeh prekoceanskih zaveznikov je namreč ena glavnih točk programa nove, Macmillanove vlade. Zato so v Londonu s tesnobo pričakovali izid Sandysovega obiska. Amerikanci so doslej kazali zelo nepristopno obličje nasproti vsem takim britanskim poskusom. Niti najmanj niso bili pri volji, da bi se sestali z britanskim pre-

mierom in so nemudoma zanimali vesti o ponovnem sestanku med tremi zahodnimi predsedniki vlad na Bermudskih otokih. Takšno hladno stališče do bivših zaveznikov je seveda deloma tudi razumljivo. Amerikanci so spretno izkoristili anglo-francosko napako na Bližnjem vzhodu, da so se vsidrali na njihovo dosedanje mesto. Z novo ameriško politiko, tako imenovano Eisenhowerjevo doktrino si hočejo novo pridobljene postojanke še bolj utrditi. Zato bi vsako prehitro povezovanje z Anglijo, se pravi z nedavnim napadalcem zbudilo nezaupanje med arabskimi deželami in že vnaprej onemogočilo kakršenkoli uspeh ameriških načrtov.

Sandysov obisk je uspel v toliko, ker je vsaj malo omeščal trdoto ameriškega zaveznika. Ameriški državniki so svojemu britanskemu gostu bržkone veliko več obljubili, kot pa se to trenutno upajo javno povedati. Vse to je dalo zato Sandysu dovolj podlage, da je o razgovorih optimistično izjavil, da so potekali v »krogu ene same družine«.

MARTIN TOMAŽIČ

kratko, vendar zanimivo

POTROŠNIŠKI SVETI SPIJO

V Kamniku potrošniških svetov ni, če pa so bili izvoljeni, nič ne delajo. Občinski odbor SZDL bo razpravljal o tem, kako poživiti delo teh družbenih organov, ki bi lahko v marsičem koristno vplivali na izboljšanje trgovanja. Z.

MLEČNA RESTAVRACIJA V TRŽIČU IMA VELIK OBISK

Mlečna restavracija v Tržiču ima vsak dan polno obiskovalcev. V kratkem bo začela prodajati tudi slaščice, gostje pa bodo lahko naročili tudi poceni enolončnice. J. V.

LOKOMOTIVA POVZROČILA POŽAR

Dne 3. februarja okoli 12. ure je v gozdu nad železniško progo v Zaki pri Bledu nastal požar. Ogenj je zajela iskra iz lokomotive osebne vlake, ki je vozil iz smeri Boh. Bela-Bled-Jezero. Požar se je razširil na površino 1 ha. Pri gašenju sta sodelovali gasilski četi z Bleda in Rečice. Gasilcem se je posrečilo ogenj v razmeroma kratkem času omejiti. Skoda še ni ocenjena.

Ob 13.40. uri je iz enakih vzrokov pričelo goreti nad železniško progo med Zirovnico in Slovenskim Javornikom. Pogorelo je nekaj gozda. Zr.

PO NESREČI JE POBEGNILA

Dne 3. februarja se je zgodila pred poslopjem KZ Kranj in prodajalno tovarne »Sava« na Koroški cesti v Kranju prometna nezgoda. Trčila sta oseb-

ni avtomobil, last avtomehanika Franca Rozmana iz Kranja in avtobus S-1522, ki ga je vozil Franc Likar. Franc Rozman je peljal iz smeri Naklo-Ljubljana in ko bi se moral srečati z avtobusom, je nenadoma skočila pred osebni avtomobil neznan ženska, ki je do takrat stala na pločniku. Franc Rozman je uporabil zavore in zavozil na sredino ceste, da ne bi povozil ženske, pri tem pa je zadel s prednjim levim blatnikom v prihajajoči avtobus. Skoda na vozilih znaša približno 45.000 dinarjev. Nesrečo je zakrivila neznan ženska, ki je takoj pobegnila. Zr.

TUDI NAPADALCA STA JO SKUPILA

V nedeljo, 3. t. m. ob 23. uri je skupina Bosancev, med njimi brata Ibro in Meko Hakič, zaposlena v Železarni Jesenice, napadla blizu Javornika Mihela Dornika, tovarniškega delavca z Javornika, ki se je vračal domov. Dobil je lažje telesne poškodbe, zaradi katerih so ga odpeljali v bolnišnico na Jesenice. Pol ure kasneje sta se po isti cesti vračala domov Marjan Langus in Anton Kisovec. Napadalcu so se lotili tudi njiju. Antona Kisovca so poškodovali po glavi, napadeni Langus pa je tedaj uporabil lovsko orožje in v silobranu ranil v nogo enega izmed obeh bratov Hakičev, drugega pa je udaril s puškarnim koptcem po glavi. Obadva so odpeljali v bolnišnico. Zadevo ima v rokah sodišče. Zr.

NOVO MESTNO TEHTNICO

Tržška mostna tehtnica je doslužila. Stara je že 50 let, njena zmogljivost je komaj 4 tone, vsakoletna popravila pa ogromno stanejo. Občinski komunalni obrati so zaradi tega kupili novo mostno tehtnico za 25 ton, ki jo bodo v kratkem montirali. Vprašanje je, kam? Dosedanji prostor za novo tehtnico ni primeren, ker bi ovirala promet, razen tega pa je tam predviden trg s spomenikom padlim borcem v NOV. J. V.

V TOVARNI »RUNO« NISO ZADOVOLJNI S KVALITETO

Tovarna usnja »Runo« Tržič je staro podjetje, v katerem je zaposlenih 14 delavcev. Delavski svet zadnje tedne ni zadovoljen s kvaliteto izdelkov. Grajal je kontrolno osebje podjetja, ki je dopustilo, da so šli na trg kvaliteto manjvredni izdelki. Pri raziskavanju vzrokov za te napake so ugotovili, da so prehitro prešli na nov tehnološki proces. Delavski svet je sklenil, da bodo nadaljevali produkcijo po starem preizkušenem načinu. V bodoče bo samo ta organ odločal o spremembi produkcije. J. V.

naša kronika

DOLOČEN BO ZELEN PAS MESTA KRANJA

Iz zdravstvenih in estetskih razlogov nastaja v industrijskem Kranju vedno večja potreba po zelenem zaščitnem pasu. Na predlog Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo naj bi vključili vanj katastrske občine Kranj, Okroglo, Rupa, Stružev, Primskovo, Klanc, Huje, Čirčiče z vsemi gozdnimi zemljišči. Nadalje naj bi se v zeleni pas vključili tudi del katastrskih občin Drulovka, Stražišče. Občinski ljudski odbor bo za parke in zaščitene gozdove uvedel čuvajsko službo. J.

»GRABEN« V SKOFJI LOKI BO DOBIL NOVO LICE

Ob koncu preteklega tedna so v Skofji Loki pričeli podirati mesarino na »Klancu«. S tem se je pričela druga faza urejevanja in odkrivanja starega mestnega obzidja. Spodnji del je v glavnem že obnoven, letos pa bo urejen del do Mestnega trga. Poleg mesarije bodo odstranili še skladišče »Železnice« in znamenje, popravili pa bodo Dagaminovo hišo, ki verjetno stoji na temeljih obzidja. Inženir arh. Bitenc, ki je napravil načrte za ureditev »Grabna«, je tudi že izdelal načrte za obnovo Martinove hiše, prav tako zgrajene na ob-

zidju. Verjetno bo prišla na vrsto prihodnje leto. Tako bo Loka dobila nekakšno muzejsko magistralo — od Muzeja do Zgornjega stolpa. K. J.

»MODA« JESENICE SE JE PRIKLJUČILA »GOR. OBLAČILNICI«

Delavski svet Obrtne krojaške delavnice »Moda« na Jesenicah in delavski svet Gorenjske oblačilnice Kranj sta se domenila, da se »Moda« priključi Gorenjski oblačilnici, h kateri se je pred nedavnim pripojilo tudi »Krojaštvo« iz Tržiča. Občinski ljudski odbor Kranj je na zadnji seji potrdil to združitve. J.

AMD PODNART JE ZBOROVALO

Pred dnevi so se zbrali člani AMD Podnart na letni skupščini. Po dveh letih obstoja je vključenih v društvo že 145 članov, med katerimi jih je 70 uspešno opravilo vozniški izpit. Društvo je pripravilo vrsto tekmovanj. Tudi vnaprej ima v načrtu spretnostne vožnje, gorske dirke in skupinske izlete. Posebno pozornost bodo posvetili mladini. Osnovnim šolam bodo ponudili pomoč svojih strokovnjakov, ki bodo seznanjali pionirje s cestno-prometnimi predpisi. Če bodo imeli denar, bodo člani AMD zgradili tudi lastno garažo z delavnico. C. R.

KAJ SODIMO O...

gradnji športnih naprav

V vseh občinah kranjskega okraja ni enakega zanimanja za šport in športno dejavnost v celoti. Tudi posamezni občinski ljudski odbori kažejo zanj sila različno razumevanje. — Toda kljub vsem težavam pa postaja vedno bolj očitno, da je telesnovzgojna dejavnost, zlasti za mladino, velike važnosti...

Težave so. Predvsem zaradi pomanjkanja ustreznih športnih igrišč in naprav. V nekaterih krajih so že dali pobude za njihovo zgraditev in pri ljudskih odborih dosegli razumevanje, ponekod pa, žal, naštetih na gluha ušesa.

Kaj menijo nekateri športni delavci in športniki o tem problemu?

Podpredsednik Gorenjske nogometne podzveze: Kar zadeva gradnjo športnih objektov, menim da so trenutno najbolj potrebna nogometna igrišča prav v Kranju. Sicer bodo, kot kaže, že letos začeli z gradnjo športnih naprav za kopališčem. Poudariti moram, da ima ObLO v Kranju za športno dejavnost zelo veliko razumevanja...

Predsednik večjega športnega društva: Pri gradnji športnih objektov treba enkrat za vselej napraviti red. Denarno podporo, ki jo nudijo nekateri

ljudski odbori, treba usmeriti tako, da se sredstva čimbolj smotno uporabijo. Ne smemo jih drobiti, marveč v enem letu uporabiti za en objekt, ga dograditi, drugo leto za drugega. Na tak način bo dosežen brez dvoma večji učinek...

Sportnik - košarkar: Mislim, da izražam željo vseh športnikov, če povem, da si vsi želimo čimveč dobrih in praktičnih športnih naprav... I. A.

Prostor za bodoči stadion v Kranju

DELITEV DOHODKA NAJ BO BOLJ ODVISNA OD TEGA, KOLIKO KDO USTVARJA

Iz razprave o proračunskem sistemu na zasedanju
Ljudske skupščine LRS

Na decembrskem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tov. Edvard Kardelj opozoril med drugim na odprto vprašanje načina finansiranja proračunov. Dejal je, da za ta in za druge podobne probleme (na primer za vprašanje plačnega sklada) še nismo našli rešitev, ki bi organsko zrastle iz strukture naše družbe in njenih ekonomskih odnosov, kar neugodno vpliva na nadaljnji razvoj komunalnega sistema in lokalne družbene ureditve. Hkrati je tov. Kardelj poudaril, da so glavni vzroki nekaterih težav, ki zavirajo razvoj delavskega upravljanja in komun, v naši ekonomski situaciji in v sedanjih ekonomskih odnosih, ki zožujejo materialno bazo samostojnega delovanja delavskih svetov in komun.

NESKLADNOSTI PRI DOLOČANJU PRORAČUNSKIH RAZMERIJ MED POSAMEZNIH OKRAJI

Vprašanje proračunskega sistema je na zasedanju Ljudske skupščine LRS, ki je bilo te dni, odprli tudi ljudski poslanec in predsednik OLO Kranj tov. Miran Košmelj. Iz njegove razprave je bilo moč izluščiti to osnovno misel, da bi morala biti delitev narodnega dohodka v proračunsko mnogo bolj kot doslej odvisna od tega, koliko in s kakšno storilnostjo ga kdo ustvarja. To velja za posameznike, za podjetja in za ljudske odbore. Tov. Košmelj je pri tem

beležka

ZAGOVORNIKI KRIVICE SE SPET OGLAŠAJO

V Železarni Jesenice so doslej uspeli končati analitično oceno uslužbenških delovnih mest, oceno delovnih mest za delavce pa bodo predvidoma opravili do aprila. Ta analitiška ocena je pokazala razen drugega tudi to, da ima manjši, lahko bi rekli, nepomemben odstotek uslužbencev previse tarifne postavke v primerjavi s tarifnimi postavkami drugih, zlasti visokokvalificiranih uslužbenških delovnih mest. Zamisliva je pri tem tudi primerjava tarifnih postavk med slovenskimi železarnami: srednji kader je v jeseniški Železarni bolje, višji kader pa nekoliko slabše plačan kot v drugih železarnah.

Toda prav nekateri izmed tistih, ki so uživali že doslej neupravičeno prednost — iz »socialnih«, protekcijskih ali kakršnihkoli že razlogov — se oglašajo zdaj s predlogi, češ da je treba v novem tarifnem pravilniku uveljaviti linearno povečanje plač za 5% oziroma 10%. To pa bi pomenilo nič manj kot ponovno krivico, ki bi jo morali še nadalje trpeti ljudje na tistih delovnih mestih, za katere so bile dosedanje tarifne postavke — po rezultatih analitiške ocene — sorazmerno preniske glede na dejansko pomembnost in zahtevnost teh delovnih mest. Seveda se nekateri tudi to pot spet sklicujejo na »socialen čut«. Toda: ali je res socialno, če mora nekdo dobro opravljati težavnejše, zahtevnejše oziroma odgovornejše delo, zaslužiti pa le nekaj malega več ali pa morda celo ravno toliko kot zasluži kdo drug na lažji način? Ze res, da je življenje drago, zato pa je treba dati več tistemu, ki daje več od sebe, da bi izdelovali več blaga in bolj poceni, torej je edino pravilno to, da ob sedanjem povišanju plač za 5% oziroma 10% odpravljamo hkrati tudi najhujša nesorazmerja med tarifnimi postavkami za posamezna delovna mesta, drugače bomo spet uzakonjali — krivico za večino.

Z - K

dejal, da smo doslej postavljali v ospredje vprašanje nerazvitih republik, okrajev, občin in odnosov do njih. To je močno vplivalo tudi na instrumente gospodarskega sistema. Ker pa problema nismo reševali skladno, čutimo, da nam elementarni zakoni ekonomskega razvoja iz dneva v dan bolj in bolj zastavljajo vprašanje, kaj je z našimi gospodarsko razvitejšimi predeli. Tu gre v bistvu za celoten sistem, ki se začneja že pri osnovni delitvi narodnega dohodka, zlasti pa pri vprašanju stimulativne udeležbe aktivnega proizvajalca pri ustvarjanju večje proizvodnje in njene vrednosti. Tov. Košmelj je sodil, da predstavlja dosedanje obravnavanje »aktivnih« in »pasivnih« predelov že čoklo za splošni in gospodarski napredek. Kažejo se ostre neskladnosti pri določanju proračunskih razmerij med posameznimi okraji, ki jih bo treba začeti pogumneje odpravljati, če hočemo, da bodo napredovali vsi, tako »aktivni« kot »pasivni« predeli.

RAZVITEJŠI OKRAJI SO NAJBOLJ PRIZADETI

Proračunska potrošnja je pravzaprav le del tega problema, je dejal tov. Košmelj. Ni slučaj, da so v kranjskem okraju začeli to vprašanje najprej proučevati in da so letos začeli o tem še širše razpravljati, kajti to neskladnosti so tu najbolj zaostrene. Okraj Kranj je to vprašanje brezuspešno načeljal že pred dvema letoma, prvi poskus za temeljitejšo analizo (ki je seveda še pomanjkljiva) pa je prispeval k pripravam za sestavo letošnjega družbenega plana. Tudi republiški organi so se lotili poizkusnih analiz, ki so prav tako pokazale očitne neskladnosti glede proračunske potrošnje posameznih okrajev in da so zlasti okraji Kranj, Maribor in Trbovlje (Ljubljano je tov. Košmelj delno izzel zaradi posebnega položaja), v razmerju do drugih okrajev pri proračunski potrošnji najbolj prizadeti. Tov. Košmelj je usmeril svojo razpravo zlasti na te odnose, pri čemer je poudaril, da ne želi vzbuditi vtisa, da imajo drugi, zlasti manj razviti okraji, absolutno preveč. Smatral pa je za umestno, da se poišče kar najbolj pravilno in sorazmernejšo porazdelitev obstoječih sredstev. Pri tem je poudaril svoje mnenje, da imajo tako imenovani razvitejši okraji prav zaradi te svoje razvitosti tudi mnogo večje upravičene potrebe.

IZHAJATI IZ ODNOSOV, KI NASTAJAJO V PROIZVODNJI

Ljudski poslanec tov. Miran Košmelj je nato dejal, da je osnovna slabost proračunskega sistema ta, da v proračunski potrošnji me izhajamo iz odnosov, ki nastajajo v proizvodnji in pri ustvarjanju dobrin, marveč da določamo proračunske kvote iz leta v leto od vrha navzdol, od federacije do občin, v absolutnih zneskih, in še

le na tej osnovi mehanično določamo razmerja. V kolikor pa je bilo doslej govora o sedanjem sistemu, so se najmočneje kazale težnje po sistemu tako imenovane »glavarine«, ki pa se je že v prejšnjih letih pokazala kot najbolj nestimulativna oblika gospodarjenja. Na ta način smo z dosedanjim sistemom praktično dušili pobude posameznika, delovnega kolektiva in družbene skupnosti, kar je proti naši volji pripeljalo do rezultata: več ko ustvarjaš in bolj ko si prizadevaš, manj imaš. Iz tega izhodišča delamo drugo napako. Izhodišče za proračunske kvote vsakega leta so realizacije iz prejšnjih let. Tako vlečemo za seboj stare grehe in napake iz leta v leto.

Nadaljnja slabost je v tem — je nadaljeval tov. Košmelj — da sploh nismo razjasnili, kaj naj spada v proračun federacije, republike, okraja oz. občine. Vsak izmed teh ima sicer nekaj in vsi vse, ne pa vsak svoje. Jasne slike, kdo za kaj odgovarja, pa ni.

Nerazčiščena so tudi stališča glede števila uslužbencev v organih državne uprave. Tovariš Košmelj je dejal, da se ne more strinjati s trditvami nekaterih časopisov in radia, češ da

Predsednik
Okrajnega ljudskega odbora
Kranj
Miran Košmelj

povečujejo državni aparat okraji in občine. V bistvu se je ta aparat povečal predvsem na zahtevo republiških resornih organov. Tov. Košmelj je sodil, da je sistematiziranje delovnih mest že samo ob sebi administrativno in birokratski poseg, ki ne pospešuje storilnosti in kvalitete v državni upravi, marveč je čisto samo pretveza za dosego večjih proračunskih kvot. Lahko bi prepustili posamezni teritorialni enoti, naj sama odloči, kako bo opravila nje določene funkcije. To pa seveda zahteva tudi proučitev plačnega sistema v državni upravi, da bi le-ta postal stimulativnejši.

Brez elektrike ne gre

Na Duplici pri Kamniku gradijo novo naselje s 14 hišami, zraslo pa jih bo tam okoli verjetno še nekaj. Vsi graditelji se potegujejo za električno napeljava, toda omrežje je že tako obremenjeno, da je nemogoče misliti na nove priključke. Treba bi bilo zgraditi nov transformator, sicer bodo v teh hišah svečile petrolejke, medtem ko se bodo nad njimi križali električni vodi. Vprašanje pa je, če bo občina že letos zmogla investicije za to gradnjo. Z.

TRŽIŠKA PREDILNICA IN LIP BOSTA ADAPTIRALA STANOVANJA

Občinski ljudski odbor Tržič je tržiški predilnici izročil opuščeno skladšče »Balos« z namenom, da v njem adaptira sedem stanovanj in nekaj samskih sob.

Pomanjkljivost v proračunskem sistemu predstavljajo tudi tako imenovani fakultativni dohodki, o katerih je govora zlasti letos. Pogosto poudarjamo graditev in krepitev komunalnega sistema, hkrati pa smo lansko leto v celoti, letos pa nekoliko manj upoštevali te fakultativne dohodke okrajev in občin pri bilanci njihovih sredstev. Dejansko pa bi morali biti fakultativni dohodki dodatni dohodki okrajev, predvsem pa občin, za krepitev njihove materialne osnove, ne pa da jih jemljemo v bilanco njihovih celokupnih proračunskih sredstev.

Ljudski poslanec tov. Miran Košmelj je nato s konkretnimi podatki, številkami in primerjavami opozoril na ostre neskladnosti v merilih za določanje proračunskih razmerij med posameznimi okraji ter pri tem poudaril, da bo treba ta zapleteni problem temeljiteje proučevati, da bi lahko že letos prišli do zaključkov, ki naj v prihodnjem letu omogočijo objektivnejša merila tudi na področju proračunske potrošnje.

O tem problemu je na skupščinskem zasedanju razpravljalo še več diskutantov. Član Izvršnega sveta LRS tov. Matija Maležič je dejal, da je naša skupna naloga, da pridemo v čim krajšem času do novega proračunskega sistema, kajti sedanjí ne ustreza, ker ne upošteva ekonomske zmogljivosti posameznih teritorialnih enot, ker skratka administrativno odreja dohodke in izdatke proračuna, kar gre občajno na škodo razvitejših predelov. Poudaril pa je, da je treba proračunski sistem seveda spremeniti v celoti, ne samo v eni rubriki.

Tudi predsednik Izvršnega sveta LRS tov. Boris Kraigher je v svoji razpravi o osnovnih problemih naše gospodarske politike dejal, da se Izvršni svet strinja s kritiko proračunske politike, vendar tega problema ni moč reševati ločeno od celotne gospodarske politike. Dejal je, da letos nismo še mogli preiti na nov način odrejanja proračunskih sredstev, ker ta problematika niti v republiškem niti v zveznem merilu še ni dovolj proučena in še ni ustreznih predlogov za izpopolnitev proračunskega sistema. Vendar pa je tov. Boris Kraigher sodil, da tudi v prihodnje pri tem ne bomo mogli kar čez noč preiti na dosledno upoštevanje načela, naj tisti, ki več ustvarja, dobi tudi večja proračunska sredstva; to bi namreč povzročilo težave v zastalejših okrajih, ki bi jim nenadoma bistveno zmanjšali proračune. Upoštevali bo torej pri tem treba še nekatere druge pokazatelje ter poiskati ustrezno kompromisno rešitev.

NOV MOST ČEZ SAVO

Vsa povojna leta je prebivalstvo Kupljenika in Bohinjske Bele vznemirjal zrahlan in majav most čez Bohinjko. Zadnje leto je bil že tako slab, da so morali zapreti promet čezenj. O gradnji novega mostu so se odšli menili na vseh sestankih in zborovanjih. Preteklo jesen se je Občinski ljudski odbor Bled končno odločil za to. Delo je prevzelo Gradbeno podjetje Bled in ga dokončalo v kratkem času. Pred nekaj dnevi so novi most izročili prometu. J. B.

GLAS GORENJSKE

RIBIŠKA REVIRJA KOKRA IN SAVA STA SE ZDRUŽILA V ENO RIBIŠKO DRUŽINO

Pred kratkim je bil v Kranju ustanovni občni zbor članstva ribiškega revirja Kokra in Sava z namenom, da ustanovijo eno ribiško družino. Po združitvi se je ribiška družina gospodarsko okrepila, razen tega pa je dobila najboljši vodni lovni revir na Gorenjskem, saj njeno lovišče sega do Zbiljskega jezera po Savi do jezua pri Elektrarni v Kranju, vso Kokro, zgornji in spodnji del Belec ter Rupenščico z vsemi pritoki. Ribolov v teh vodah je zelo bogat in zanimiv, saj je v Savi in Zbiljskem jezeru mnogo sulcev, kakor tudi drugih salmonidov, medtem ko ima Kokra izredno lepo lovišče lipanov do Preddvora, do Jezerskega pa potočno in kamnito postrv ter potočno zatoiščico. Rupenščica pa je odlična za lipane in ameriške postrvi, mnogo pa je v njej tudi belice.

Ribiči so sklenili, da bodo v potokih, kjer živijo pretežno belice, le-te polovili z električno mrežo in namesto belic vložili žlahtne ribe — salmonide ter lipane. Iz gospodarskega stališča bo zelo koristno tudi to, da bodo z električno mrežo odlovili samice, ščuke — iknice ter iste vložili v umetno ribogojnico. Na ta način bodo hitreje in ceneje zaplodili ribji zarod. V bajerju v Bobovku so zelo dobri pogoji za ščuke, ker je tu dosti ustrezne hrane — rib belic. V tem bajerju je bil do nedavnega lov prost, ker le-ta ni bil vključen v ribiški revir. Pred nedavnim pa je Okrajni ljudski odbor Kranj dodelil bajer v upravo ribškemu društvu.

Ribogojnica Gorenjskega ribiškega društva je velikega pomena za naše ribištvo, saj od nje dobivajo ribiške družine toliko ribjega zaroda, da zadošča vsej Gorenjski in ga celo prodajajo drugim družinam po Sloveniji.

RADO ČARMAN

TEŽAVE ZARADI TERENSKIH DODATKOV

Kamniška podjetja pregledujejo in popravljajo zdaj svoje tarifne pravilnike. Delavski sveti opravljajo svoje delo temeljito. Toda v kraju, kjer je precej industrijskih podjetij raznih strok, kljub vsklajenemu delu ne morejo zagotoviti enakoga nagrajevanja na istih delovnih mestih. Najtežje je to v podjetjih lesne industrije, ki se čutijo močno zapostavljena.

V prav čudnem položaju so v tem pogledu gozdni delavci lesnega industrijskega podjetja »Silva« v Kamniški Bistrici. V gospodarskih podjetjih te vrste smejo prejemati delavci poseben terenski dodatek. Toda ta pripada le tistim gozdnim delavcem, ki ostanejo preko noči v gozdu. Podjetje nima sredstev, da bi zgradilo za te delavce odgovarjajoča bivališča v gozdu. Znaten del delavcev se mora zato vsak dan po sil razmer voziti na oddaljene domove. Ti delavci niso upravičeni do terenskega dodatka, čeprav je očitno, da je zamje vožnja na delovno mesto mimo izgube časa tudi večji napor kot pa prenočevanje v gozdu, četudi v neugodnih pogojih. Tako med istimi delavci na enakih delovnih mestih nastajajo nerazumljive razlike. (Op ur.: Vprašanje terenskih dodatkov, ki je sila zapleteno, bi morala podjetja reševati sama v okviru svojih možnosti.) Težave pa so se zdaj še bolj zapletle. Ta mesec je namreč podjetje v Kamniški Bistrici postalo poizkusni objekt gozdarske fakultete ljublj. univerze in tako ustanova s samostojnim finansiranjem. Vsi gozdni delavci, ki pripadajo novi ustanovi, so zdaj za razliko od delavcev v podjetju izgubili pravico do terenskega dodatka, tudi tisti, ki prebijejo noč v gozdu. Delavci so mnenja, da bi moralo obveljati načelo: za isto delo enako plačilo.

VODOVOD TRŽIČ-KOVOR-ZIGANJA VAS-DUPLJE-NAKLO BODO GRADILI

O gradnji tega vodovoda razpravljajo v prizadetih vaseh in naseljih že dolgo časa. Zdaj so naročili načrte. Občinski ljudski odbor Kranj bo plačal za izdelavo projektov 76% stroškov, ObLO Tržič pa 24%. V Tržiču so že imenovali člane iniciativnega odbora vodne skupnosti, ki jo bodo ustanovili skupno z ObLO Kranj. J. V.

GOSTIŠČA V TRŽIČU IMAJO IZGUBO

Lani so maleone vsa gostinska podjetja in gostišča v tržiški občini imela poslovno izgubo, ki je bila deloma upravičena, v pretežni meri pa ne. Tri gostišča družbenega sektorja, ki so bila v privatnih hišah, bodo prošla za likvidacijo. Prav tam bodo odprli zasebna gostišča. ObLO Tržič je sklenil, da bo takoj uknil vsako gostišče, ki bo v bodoče izkazovalo izgubo. Seveda pa bo odmerjal primerne davčne pavšale, da bodo gostišča zmogla plačevanje. J. V.

V ŠKOFJI LOKI SO DOKONČALI NOV STANOVANJSKI BLOK

Občinski ljudski odbor v Škofji Loki si že vsa leta po osvoboditvi prizadeva omiliti stanovanjsko stisko. Pomanjkanje stanovanj občutijo zlasti prebivalci mesta. Izmed šestih stanovanjskih blokov, ki jih je pričela graditi občina za Domom Zveze borcev, so štiri dokončali že pred letom, v tork pa je bil dograjen še peti štiristanovanjski blok, v katerega so se stranke vselile že naslednji dan. Č.

gorenjski obveščevalci

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA
SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

MALI OGLASI —

Iščem starejšo žensko, ki bi v dopoldanskih urah pazila na dva otoka. Vsa ostala dela odpadejo. Naslov v upravi lista. Fant iz Poljanske doline išče službo in stanovanje v Kranju ali na Gorenjskem. Nastop takoj. Naslov v upravi.

Nujno rabim mizarjskega vajenca. Pangerc Viktor, Orehek pri Kranju.

Sprejmemo v uk trgovsko vajenka »Specerija«, Titov trg 16, Kranj.

Prodajam čevljarški šivalni stroj — cilindri in nov gumi voz. Sodnik Franc, Klanc, Komenda.

Prodajam nov gumi voz 3 t ali zamenjam za 2 t. Trebar Anton, Britof 78, Kranj.

Prodajam parcelo 700 m² v Naklem 5 minut od postaje. Poizve se v Stražišču št. 10.

Prodajam čebelnjak za 15 AZ panjev z dvojnimi stenami in pokrit z opeko. — J. A. Bistrica 65, Tržič.

TOVARNA
GUMIJEVIH IZDELKOV

»SAVA« KRANJ
razpisuje delovno mesto »elektrotehnik« s popolno srednjetehtniško šolo, po možnosti z do 2-letno prakso. — Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku. Samska soba zagotovljena.

Izgubljeno usnjeno rokavico v soboto pred kmo »Storžič« vrniti Kos Julki, Kranj, Skrljavec.

Prodajam stavbno parcelo na Primskovem. Naslov v upravi lista.

Prodajam novo harmoniko, navadno, znamke »Fleiss«. Poizve se: »Pekarna« Senčur.

Prodajam ali zamenjam za les nov predvojni štedilnik — levi, rje prost. Košnik Peter, Primskovo 153.

»Singer« šivalni stroj, odličen, prodajam. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodajam po ugodni ceni 2 stavbni parceli po 1000 metrov v Čirčičah ob glavni cesti. Voda in elektrika na parceli. Naslov v upravi lista.

Prodajam mlaticnico in plug — obrabljene Poljska 4.

Prodajam šivalni stroj »Pfaff«. Naslov v upravi lista.

Prodajam 150 kom. keramičnih originalnih čeških ploščic in sobno peč emajlirano »Lutz«. — Naslov v upravi lista.

Prodajam 4 kub. metre smrekovih suhih desk raznih dimenzij. Naslov v upravi lista.

Sprejmemo več ključavničarskih pomočnikov za stavbna ključavničarska dela in enega ključavničarskega delavca. Biti morajo vojašine prosti. Obrtni državni mojster Hrbar Jakob, ključavničarstvo in vodovod, Jesenice.

Naprosimo očitve nesreče dne 1. IX. 1956 pri Savskem mostu v Kranju, naj javijo naslov. — Udovič Draga, Rupa 5.

Stavbna parcela 1400 kvadrat. metrov naprodaj v Snakovem pod Zupanovo gostilno. Poizvedbe pri Zaplotniku, Sebenje 3, Križe.

Prodajam dobro ohranjen globok otroški voziček — avto model. — Avguštin, »Oljarica«, Britof, Kranj.

Prodajam krojaški šivalni stroj »Singer«. Siva naprej in nazaj. Naslov v upravi lista.

Cenjene stranke obveščam, da sem se preselil v lokal prejšnjega zlatarja Korenta v dr. Fajdigovi hiši naproti cerkve. — Se priporočam. Zlatar Ivan Levičnik.

OBJAVE

Mestna klavnica Kranj razprodaja sledeče nadomestne dele tovornega avtomobila »Renault«: kompletni motor z menjalnikom (generalna reparatura) diferencial in zadnje vzmeti, prednja os s krmilnim dro-

govjem, volanom, prednje vzmeti in šasijo in še več delov istega vozila. Vsi ti deli so v zelo dobrem stanju in po ugodni ceni. Vse informacije se dobe v Mestni klavnici Kranj, vsak dan od 7. do 14. ure.

Ali že veste, da bo v soboto 19. februarja ob 20. uri prvi športni ples, ki ga prireja SD »Triglav« iz Kranja. Sportniki in ljubitelji športa bodo dobili za modro beli ples vabila pri svojih ljubih. Rezervacija bo v pisarni bivšega Putnika v Kranju. Ples bo v telovadnici osnovne šole. Igral bo tržiški veseli kvintet, pripravljen je pešter program, ples »športnih rekvizitov« in žrebanje vstopnic z lepimi nagradami.

Kmetijska zadruga Brniki prodaja: inventar trgovine, izruvač za krompir in sejalnico »Moline«.

Kmetijska zadruga Podljudelj ugodno prodaja 3 kom. dvodelnih oken velikosti 3,60 x 1,30 m.

Kmetijska zadruga Visoko bo razprodajala dne 17. II. 1957 sledeče stroje: 1 trosleč umetnih gnojil, 3 elektromotorje in 1 prikolice »TAM« neoporečna, po ugodnih cenah.

Razprodaja bo v prostorih Zadruga doma Visoko od 8.—9. ure D.o te ure imajo prednost podjetja, potem pa tudi privatniki

KINO

KINO »STORŽIČ« KRANJ
8. februarja, franc. barv. film »OBSEDNA« ob 16., 18. in 20. uri.

9. februarja, franc. barv. film »OBSEDNA« ob 16., 18. in 20. uri. — Ob 22. uri premiera ital. barvnega filma »ODISEJ«.

10. februarja ob 9.30 in 14. uri, ameriški barvni film »IZOGIBAJ SE DIABLA«, ob 16., 18. in 20. uri franc. barvni film »OBSEDNA« — zadnjikrat.

KINO »TRIGLAV« PRIMSKOVO

9. in 10. februarja, ameriški barvni film »IZOGIBAJ SE DIABLA«. V soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 17. in 19. uri.

KINO »SVOBODA« STRAŽIŠČE

9. februarja, premiera ameriškega filma »PLAMEN OPOLDNE« ob 18. in 20. uri.

10. februarja, amer. barvni film »UPOR NA KEJNU« ob 15., 17.15 in 19.30 uri.

KINO »RADIO« JESENICE

8. februarja, ameriški barvni film »POSLEDNJI IZ PLEMENA KOMANČEV«, ob 18. in 20. uri.

9. in 10. februarja, ameriški barvni film »ONA JE VEDELA, KAJ HOČE«. V soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 16., 18. in 20. uri — dopoldan ob 10. uri matineja mladinskega filma.

KINO »PLAVŽ« JESENICE

8. februarja, mehiški film »TRIJE PUSTOLOVCI«, ob 18. in 20. uri.

9. in 10. februarja, ameriški barvni film »POSLEDNJI IZ PLEMENA KOMANČEV«. V soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 16., 18. in 20. uri — dopoldan ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

KINO »ŽIROVNICA«

9. in 10. februarja, ameriški film »TRI KORAKE DO VESALA«. V soboto ob 19.30 uri in v nedeljo ob 16. in 19.30 uri.

KINO DOVJE MOJSTRANA

9. in 10. februarja, mehiški film »TRIJE PUSTOLOVCI« V soboto ob 20. uri ter v nedeljo ob 17. in 19. uri.

»ZELEZNINA«

TRG. PODJETJE KRANJ sprejme
1 verziranega poslovdjo kovinske stroje
2 trgovska pomočnika in 1 vajenca za učenje
Plača po tarifnem pravilniku, nastop službe takoj ali po dogovoru.

KINO RADOVLJICA

8. februarja, nemški barvni film »ZGODBA O MALEM MUCKU« ob 20. uri.

9. februarja, nemški barv. film »ZGODBA O MALEM MUCKU« ob 17.30 uri in ameriški vojni zabavni film »BOJISČE« ob 20. uri.

10. februarja, nem. barv. film »ZGODBA O MALEM MUCKU« ob 14. in 16. uri in ameriški vojni zabavni film »BOJISČE« ob 18. in 20. uri.

KINO LJUBNO

9. in 10. februarja, franc. ital. film »TEREZA RAKEN«. V soboto ob 19.30 uri. V nedeljo ob 16. in 18. uri.

KINO »SORA« ŠK. LOKA

Od 8. do 10. februarja ameriški č. b. film »TITANIK«.

KINO »KRAVAVC« CERKLJE

9. in 10. februarja, ameriški film »VENECIJANSKI LOPOV«. V soboto ob 19.30 uri. V nedeljo ob 16. in 19. uri.

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE
KRANJ

Petek 8. februarja gostovanje Mestnega gledališča iz Ljubljane. Maksim Gorki — »MALOMESČANI« ob 16. uri za tovarno »Iskra« ter ob 20. uri izven.

Sobota 9. februarja — gostovanje mestnega gledališča iz Ljubljane. Barillette - Gredy: »PERO« ob 16. uri za tovarno »Iskra« ter ob 20. uri izven.

Nedelja 10. februarja ob 16. uri popoldan — življenjske Aristophanes »LISISTRATA«.

MESTNO GLEDALIŠČE
JESENICE

9. in 10. februarja G. E. Lesing: »EMILIA GALOTTI«. V soboto ob 19.30 uri ter v nedeljo ob 14.30 uri. Zvez v vlaki ugodne.

KUD »Janko Krmelj« iz Reteč pri Skofji Loki priredi v nedeljo 10. februarja ob 16. in 20. uri v Domu kulture v Skofji Loki na Spodnjem trgu spevoigr »PRI BELEM KONJICKU«. Prebivalstvo vabimo k obilni udeležbi.

TRZNI PREGLED

V KRANJU

Zadnje čase oskrbujejo okoliščani kranjski živilski trg z vsemi zaželenimi živili. Tudi obiskani je zelo dobro. Cene se niso dosti spremenile. Zelo veliko je jajc po 18 in 17 dinarjev komad. Cena jabolka je še vedno 40 dinarjev kg. Kilogram korenja stane prav tako 40 din, čebula 100, krompir 15, kislota zelje 50 dinarjev, merca repe 25 din, merca radika 25 din, medtem ko edvilje že nekaj časa ni več naprodaj. Vsakokrat je na stojnicah veliko doma izdelanih copat po 350 oziroma 300 dinarjev par. Tudi semen je vseskozi dovolj.

V ŠKOFJI LOKI

Škofjeljski živilski trg je bil v sredo, 6. t. m. kar dobro založen. Cene se niso kdo ve kaj spremenile. Jajca so bila še po 19 do 21 dinarjev, torej dinar oziroma dva dražje kot v Kranju, jabolka pa 35 do 50 dinarjev kg. Ostale cene: zelje v glavah 20 din kg, kislota zelje 50 din kg, repa cela 5 din kom., kislota repa 20 din merca, cvetača 130 dinarjev kg, radika 25 din me-

Popravek

K članku »Kako gospodari »Metka« v Žireh, smo prejeli naslednjo pripombo prizadetega podjetja:

Res je, da so skoraj vsa osnovna sredstva last privatnikov, ni pa resnica, da jih oni nočejo prodati, temveč je podjetje iskalo kredita, da bi omenjene stroje kupilo. Na dan 31. 12. 1956 je podjetje razpolagalo s sredstvi v znesku 41.000 din, kar ni dovolj za kupovanje strojev. Res je, da podjetje plačuje najemnine. V letu 1956 je plačalo za prostore in za vse stroje 288.000 dinarjev, kar zneske skupaj 24.000 din mesečno. V vsakem listu je vpisano, da se plačuje mesečno din 200.000.

gorenjske bodice

GORENJSKE BODICE

Zadnjič mi je pa še ona zabrusila, češ da bi me bilo zares treba izgnati z Gorenjske, ker sem čisto navadna zabloda. (Jaz pa vem, da me ne bodo izgnali. Ja, madonca — kdo bo pa potlej služil ljudem za vzorec, kakšni ne smejo biti. Končno pa priznam, da sem zabloda (imam pa tudi svetle trenutke). Uboga Marjana! Veste — precej žensk sem imel, vse so se dobro poročile, le Marjana ne, ki je mene vzela...

Dan kasneje sem jo kar peš mahnil v Skofjo Loko. Veste, naši vlaki imajo to slabo navado, da vsake kvartre enkrat pravočasno odpeljejo. No, sem pa prav na takšnega trofil. Z avto-stopom se pa tudi ne upam več potovati, odkar sem slišal, da je neko deklico, ki se je poslužila avto-stopa in ni bila »prijazna« s šoferjem, doletela majhna nesreča. Šofer jo je kratko in malo očofal okoli ušes in jo spodil iz avtomobila, še preden sta prišla na čilj. Nak, da bi se še meni kaj takega pripetilo... Rajši peš!

V Skofji Loki sem pa začel koketirati takoj za prvimi ogli. Srečal sem se namreč s plakatom, na katerem je pisalo (samo tole sem si zapomnil): ...odprli smo ZAJTERKOVALNICO — SKODELJICA KAVE... Ubogi Cankar — kako so zmajali naslov tvoje črtice!

Pa kaj bi govoril. Vi Marjane še ne poznate. Vse sem bil, le človek ne... Ob kon-

cu pridige mi je pa še ona zabrusila, češ da bi me bilo zares treba izgnati z Gorenjske, ker sem čisto navadna zabloda. (Jaz pa vem, da me ne bodo izgnali. Ja, madonca — kdo bo pa potlej služil ljudem za vzorec, kakšni ne smejo biti. Končno pa priznam, da sem zabloda (imam pa tudi svetle trenutke). Uboga Marjana! Veste — precej žensk sem imel, vse so se dobro poročile, le Marjana ne, ki je mene vzela...

Dan kasneje sem jo kar peš mahnil v Skofjo Loko. Veste, naši vlaki imajo to slabo navado, da vsake kvartre enkrat pravočasno odpeljejo. No, sem pa prav na takšnega trofil. Z avto-stopom se pa tudi ne upam več potovati, odkar sem slišal, da je neko deklico, ki se je poslužila avto-stopa in ni bila »prijazna« s šoferjem, doletela majhna nesreča. Šofer jo je kratko in malo očofal okoli ušes in jo spodil iz avtomobila, še preden sta prišla na čilj. Nak, da bi se še meni kaj takega pripetilo... Rajši peš!

V Skofji Loki sem pa začel koketirati takoj za prvimi ogli. Srečal sem se namreč s plakatom, na katerem je pisalo (samo tole sem si zapomnil): ...odprli smo ZAJTERKOVALNICO — SKODELJICA KAVE... Ubogi Cankar — kako so zmajali naslov tvoje črtice!

Pri »Kroni« pa ni dosu fal'lo, pa bi si bil zlomil jezik, ko sem puhštabilal. Nudimo kostolomec (Knicke-bein).

Tokrat sem jo mahnil tudi v kino »Sora«. Film še ni bil tako slab, le to me je motilo, da je ves čas nekaj sklepetalo. Končno sem pogruntal, da meni sklepečejo zobje (proteza). Kaj me bi, ko je bilo v dvorani mraz kot v Sibiriji. Če bi Soro speljali skozi dvorano, bi imeli imenitno drsališče. Predlog je vreden premisleka!

V tem kinu predvajajo filme po doslej nepoznanem sistemu: linascop. Novost tega sistema je v tem, da svetijo poleg običajnega projekcijskega žarka skozi ostale projekcijske line še drugi žarki. V projekcijski kabini so namreč neprestano prižigali in ugašali luč.

Ko sem pa hotel v loški knjigarni kupiti papir, da bi si vse to zabeležil, so me pa tako čudno pogledali, kakor da bi zahteval najmanj ptičje mleko. Papirja ni! Ko sem kasneje pognel z neke bajte star plakat (teh je v Loki na pretek), da bi naj pisal, me je pa neki dedec nahlulil: »Kaj pa noriš! Pušti plakat, kaj bi rad, da bi se bajta podrla?« — Takrat sem šele pogruntal, zakaj so nekatere loške bajte na debelo oblepljene s plakati...

Vas pozdravlja

Vaš Bodičar

NA JESENICAH

Rodile so: Silva Stojc, gospodinja, Zg. Gorje — deklica; Ivanka Perjevič, gospodinja s Hrušice — deklica; Zofija Valentinčič, gospodinja s Petrovenga brda — deklica; Marija Vovk, delavka s Hrušice — deklica; Marija Zupan, gospodinja iz Zabreznice — deklica; Matilda Šuštar, gospodinja iz Sisaka — deklica; Marija Kavalar, gospodinja s Hrušice — deklica; Marija Jakopič, gospodinja iz Lipe — deklica; Mira Štrukelj, gospodinja iz Sp. Gorij — deklica; Zora Karlin, trg. pomočnica z Jesenic — deklica; Marta Cvemkel, gospodinja iz Ljubnega — deklica; Alojzija Ška, tov. delavka z Bleda — deklica; Milica Pačič, gospodinja iz Boh. Bele — deklica; Emilija Smodiš, tov. delavka iz Mojstrane — deklica;

Poročili so se: Ciril-Cveto Pretnar, tov. delavec in Julijana Kunšič, gosp. pomočnica; Ivan-Jože Šlibar, ind. tehnik in Jožefa Praprotnik, gosp. pomočnica; Danijel Grič, skladiščnik in Frančiška Penč, delavka; Franc Hudolin, tov. delavec in Frančiška — Angela Stražisar, gosp. pomočnica; Ibrahim Mujkič, tov. delavec in Cecilija Logar, tov. delavka.

Marija Jereb, kuharica, Sp. Bistrica 131 — deklica; Zofija Hliš, tov. delavka, Kranj, Jenkova 2 — deklica; Marija Kežar, gospodinja, Šk. Loka, Cankarjev trg 6 — deklica; Marija Bokan, tov. delavka, Tržič, Koroška 21 — deklica; Ana Dolinšek, tov. delavka, Tupalje 31 — deklica; Stefanija Gabrič, gospodinja, Naklo 108 — deklica; Ivana Damjanovič, tov. delavka, Kranj, Planina 1 — deklica; Marija Kebler, tov. delavka, Kranj, Huje 33 — deklica; Marjeta Grošelj, gospodinja, Kranj, C. na Golnik 10/a — deklica; Marijana Vertačnik, gospodinja, Sp. Brniški 48 — deklica; Milka Leban, gospodinja, Šk. Loka, Klobovsova 2 — deklica; Marija Vontčina, drž. uslužbenka, Kranj, Koroška 9 — deklica; Terezija Mohinski, tov. delavka, Kranj, Zlato polje 15 — deklica.

Poročili so se: Ivan Perič, oficir JLA in Martina Hafnar, kuharica; Albin Kadivec, čevljar in Ljudmila Zerovnik, tov. delavka; Božidar Mlinarič, avtomehanič in Marija Slemenšek, uslužbenka; Staniko Meglič, mizar in Zofija Sparovec, tov. delavka; Jože Markič, vodovodni inštalater in Lidija Kovarič, tov. delavka; Janez Štular, nameščeneč in Helena Jošt, tov. delavka.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V ŠKOFJI LOKI

Rodile so: Ana Hrovat iz Sule 58 — sina Zvonka; Cirila Prevodnik iz Brodov 3 — rodila hčerko Dragoslavo.

Poročili so se: Stanislav Igljič, mizar in Amalija Kotnik, trg. pomočnica; Miloš — Teodor Rabič, uslužbenec in Marija — Bernarda Jamnik, uslužbenka; Marijan Dolinar, uslužbenec in Marija Hafner, uslužbenka.

Umrli so: Janez Kumer, roj. 6. 7. 1874 v Zmincu 5.

V TRŽIČU

Rojeni: Marijan Dornig, roj. 27. januarja v Tržiču, Partizanska cesta 13; Valentin Teran, roj. 2. februarja v Križah.

Poročili so se: Dušan — Danijel Benčina, trg. poslovdja in Vincencija Koprivnik, industrijska delavka; Karel — Ciril — Anton Koželj, knjigovodja in Bogomira Zupan, mezdna knjigovodkinja; Anton Rupar, delavec in Jožefa — Marija Lučki, tkalka.

Umrli so: Janez Meglič, posestnik Čadovlje 3.

V KRANJU

Rodile so: Cecilija Sveglj, tov. delavka, Lom, Storžič 35 — deklica; Ljubica Rakovec, gospodinja, Kranj, Planina 1 — dek-

\$\$\$ S SODIŠČA

»SOLIDNA POSTREŽBA«

Lanski pretep na veselici v Predvdoru, je te dni dobil svoj epilog na sodišču v Kranju. S. M. in C. J. sta se zagovarjala zaradi lahkih telesnih poškodb, ki sta jih prizadejala nekemu gostu. Obdolženca sta na veselici stregla gostom, zvečer pa se je S. M. sprl z neko družbo, ki mu ni hotela plačati 210 dinarjev za liter vina. Družbi se je zdela cena sumljivo visoka in je zato eden izmed njih šel sam po vino k točilnici. Ko se je vrnil, je povedal natakarku, da je vino po 200 dinarjev, natakark je S. M. očitno prizadet, ker je bil razkrinkan, napadel enega izmed družbe, ostali pa so se razbežali. Pri pretepu mu je pomagal tudi natakark C. J.

S. M. je bil obsojen na 7 dni zapora pogojno za dobo enega leta in na plačilo sodnih stroškov, oškodovancu pa je moral plačati 3000 dinarjev oškodovnine. Drugi obdolženec se je z oškodovancem poravnal in obljubil plačati oškodovno, zato je le-ta umaknil predlog za kaznovanje. L.

HOTEL JE PO SVOJE

UKREPATI

C. I. je imel že dlje časa težave zaradi ozkega prehoda med svojo hišo in ograjo sosednje parcele. Na enem mestu se je namreč meja tako približala hiši, da je s škafof v roki komaj šel skozi prehod. Ko si je C. I. ogledal mejo, je ugotovil, da bi moral biti za njegovo hišo več prostora ter je zato misleč, da to stvar lahko sam reši, prestavil ograjo tako, kot bi morala biti po njegovem mnenju.

Kaj čuden red bi bil, če bi si vsakdo krojil pravico kot sam misli, da je prav. Pojmi posameznikov so včasih bolj daleč od objektivnosti in pravičnosti. Na splošno sicer vsakdo taka načela priznava, le v primeru osebne prizadetosti je rad pri takem tolmačenju zelo elastičen.

Zaradi samovoljnosti je bil C. I. kaznovan z denarno kaznijo, kar ga bo tudi poučilo, da je treba, tudi morda malenkostne stvari, reševati rednim potom v sporazumu s prizadet stranko. L.

Nekaj misli ob 108. obletnici Prešernove smrti

Morda se bo komu zdelo, da bi moral začeti drugače, recimo — »Prešeren se je rodil...« ali »Na današnji dan je umrl...« in podobno. Takšne sestavke, ki se tako začno in potem govorijo o Prešernovem življenju itd., smo ob obletnicah Prešernove smrti že mnogokrat brali. Nam ne gre za to, marveč, da se ob Prešernovem dnevu raje zamislimo nad nekaterimi vprašanji o našem osebnem odnosu do Prešernove pesmi.

Prešernoslovcu so že zelo natančno raziskali Prešernovo življenje, sinice, ki so oblikovale njegovo delo, pogoje, iz katerih je rasla njegova poezija, kaj pomeni Prešernovo delo za slovensko literaturo in kam bi ga uvrstili v evropsko; natančno so določili, kaj pomeni za oblikovanje slovenske nacionalne zavesti in končno — kako velika je Prešernova pesem. Da, vse to je ugotovljeno, jasno je in nesporno. Toda, danes — v letu 1957 — so pomisleka vredna naslednja vprašanja: Ali je v nas — v vseh, oziroma v večini Slovencev — ukoreninjena zavest — globoko osebno prepričanje o velikih Prešernovi umetnosti? Mogoče pa pritrjujemo v to le zaradi videza, ker bi sicer vzbujali dojem, da smo nekulturni? Smo se potrudili dovolj, da bi sami dojeli bistvo Prešernove umetnosti, da bi z lepoto poezije organsko zaživeli, se obogatili in oplenili in si s tem dejansko pridobili uverenost o njeni moči in ceni? Marsikdo od nas bi moral odkrito priznati, da mu je vse to mnogokrat le vrinjeno od zunaj, samo nekaj, kar je površno sprejeto in izobešeno kot dekoracija. Nekaj, kar naj bi ustvarjalo našo zunanjo podobo, ki naj bi bila kulturna, seveda pa se za tako »kulturnostjo« skriva največja plitkost in praznina. Priznati moramo, da velikokrat svojo

osebno neprepičanost in nedoživljenost skrivamo za bleščečo besedo, ki ni niti najmanj izraz prizadetosti in spoznanja. Gre bolj za patos in govorniško pozno.

Na to navezujejo še neko misel, namreč — ali isti vedno, oziroma, če si sploh, prizadevamo, da bi v Prešernovi pesmi našli odziv na najrazličnejša naša čustva in misli. Postavlja se neizprosno vprašanje: Ali nam Prešernova poezija pomeni izvir, iz katerega zajemamo lepoto, ki jo naša notranjost nujno zahteva in išče? Kako velikokrat nam je Prešernova pesem le predmet, ob katerem se manifestirajo najrazličnejše naše sposobnosti — delolamatorske, govorniške itd. — ne skušamo pa ob tem razumeti in čustveno zaživeti ob živih umetniškovega duha — ustvarjalca lepote. Kolikokrat se ob najrazličnejših akademijah v Prešernov spomin navdušujemo nad sijajnim govornikom, deklaratorjem in pevcem, ne obćudujemo pa Prešernove poezije same na sebi — torej tega, kar je poglavitno.

Mnogokrat se širokoustimo, da nam je Prešernova pesem dobro znana in da prav zaradi tega morda že malo dolgočasna. Tako mi je nekoč prijatelj zatrjeval, da ne najde v Prešernovi pesmi zato nič več tistega, kar bi želel, ker jo je že prevečkrat slišal, bral itd. Mar se nam ob takšnih besedah ne vsiljuje misel, da je moj prijatelj le površno dojel Prešernovo poezijo in so mu ostale vse njene globine skrite in zato tudi lepota — »dolgočasna«? Toda prav Prešernova pesem nam mora biti tista, h kateri se lahko vedno zatekamo. Kdor jo je doumel, mu ima ob sleherni priložnosti nekaj povedati. Poizkusimo ob svojih najrazličnejših notranjih premislih poiskati odmev in odgovor v drobni knjižici, ki ima naslov: France Prešeren — Poezije. Kolikokrat bomo presenečeni obstali — saj ta poezija nam odpeva in v tem odpevu je pomiritev, tolažba, pot naprej itd. Morda so nam mnogo bolj jasne in otipljive Prešernove nacionalne in socialne preroške misli, na pr. v Zdravljici in Uvodu h Krstu itd., čeprav se bojim, da jih mogoče prevečkrat izrabljamo za parole te ali one vrste, ona človeško intimna in tako pretresljiva umetniškova izpoved pa ostaja nekako tuja in zaradi najrazličnejših vzrokov nedostopnejša. Izhod iz tega je samo eden: ponovno in ponovno moramo neposredno uživati Prešernovo pesem

in ob tem se nam bo odprla pot — tista intimnejša vez — med umetniškovi čustvom in našim čustvovanjem, med njegovo mislijo in našim mišljenjem. S tem pa bomo prišli do spoznanja, kako veliko vrednost ima Prešernova pesem za naše duhovno življenje. Sonetni venec, Gazele, Soneti nesreče, Krst pri Savici — njihovo vsebino bi morali podoživljati z vso silo svoje osebnosti. Prešernova beseda del nas samih, naj bi nam bila najtrši temelj našega notranjega bogastva.

Nacionalni geniji, kakršen je tudi Prešeren, so znali zajeti v svoje umotvore nacionalno in človečansko bit in pokazati v podobah lepote na tiste skrite vzmeti, ki gibljejo človekovo bistvo. In Prešeren nam ne sme samo reprezentirati našo nacionalno ustvarjalnost, ampak mora njegova pesem izžarevati iz nas in v nas samih. A kako žalostno je, da med nami še danes lahko sliši najrazličnejše opazke o Prešernovih človeških slabostih — zlasti nagnjenju k pijacki. Človek ne ve, ali bi označil takšne ljudi za duhovne primitivce ali za sploh neprosveljene.

Ko razmišljamo o tem, kaj bi nam morala biti Prešernova pesem, je prav, da se dotaknemo tudi naše šole. Prav šola je tista, ki je najbolj poklicana v človeku vzbujati smisel za duhovne vrednote in še posebej za umetnost. Milada razvijajoča se duševnost bi morala zasluhiti, kolikšna bogastva hrani v sebi prav Prešernova pesem in iz te slutnje naj bi se neprestano porajale zahtevnejše želje — vedno globlje spoznavati in močnejše občutiti njeno lepoto. Toda včasih se zgodi, da mlad človek v šoli zve le vse, kar je obrobno, vse kar je okoli Prešernove poezije, bistvo pa mu ostane zaklenjeno s tisočermi ključavnicami. Prešernovi soneti, gazele, glosa itd. inu zaradi površne in suhoparne idejne, čustvene in oblikovne analize ostanejo zgolj sheme brez življenja, ki ubijejo v mladem človeku prebujajoče se hrepenenje po lepoti.

Teh nekaj besed naj nam bo izpodbuda, da se vsak zase zamislimo v to — kakšen je naš notranji odnos do Prešernove pesmi. 8. februar nam bo dan, ko ob javnem obračunavanju naših uspehov in neuspehov v kulturni sploh, obračunavamo tudi sami v sebi — ali je naš odnos do Prešerna iskren ali pa zgolj fraza. G. KOCIJAN

FILMI, KI JIH GLEDAMO

V SRCU MLADI

Ameriški barvni film »V srcu mladi« režiserja Ted Mc Corda je kar prijetna poživitev filmskega repertoarja naših kinematografov. Sicer ne moremo govoriti o kakšni posebni filmski umetnini, vendar pa je zgodba po dramaturški plati dovolj spretno zasnovana in filmska izrazna sredstva v tolikšni meri izrabljena, da smemo govoriti o uspelem filmu. Morda razplet zgodbe s happy endom ne bo ustrezal vsem okusom gledalcev, ki bi po tragičnem vrhu zgodbe raje gledali drugačen konec. Pač stvar okusa. Nič ne dē. Za morebitne spodsrljaje se zgodba oddolži »razočaranemu« gledalcu z vrsto glasbenih vložkov, lepim petjem in dobro igrō šarmantne pevke Doris Day, ki je našla v simpatičnem Franku Sinatra močnega soigralca. aa

UPOR NA LADJI »CAINE«

Nič čudnega ni, če je filmske producente vznemiril mojstrsko napisani roman Hermana Wouka »Upor na ladji Caine«, saj predstavlja dobra literarna podlaga prvi korak k uspelemu filmu.

Kdor pozna to dokaj obširno literarno delo, bo nehotē padovnil v scenarista (Američanom je pieteta do literarnih umetnin tuja). Pisanje scenarija po tej literarni predlogi pa ne zahteva le dobrane mere dra-

maturške spretnosti, temveč tudi silno tanek posluh in kritično presojo pri izbiri fragmentov, ki naj tvorijo filmsko zgodbo. To se je scenaristu tudi v dobri meri posrečilo.

Filmska zgodba pripoveduje o ljudeh — pripadnikih ameriške vojne mornarice, ki jih je druga svetovna vojna utesnila na majhnem življenjskem prostoru — na minolovcu Caine. S prihodom novega poveljnika na ladjo začne vrsta konfliktov, ki naposled sprožijo upor...

Največ zaslug za uspeh filma ima nedvomno interpret glavne vloge Humphrey Bogart, ki ga poznamo kot nosilca glavnih vlog v filmih »Afriška kraljica«, »Key Largo«, »Zaklad Sierra Madre« in v zadnjem času »Bosonoga grofica«. Bogart je karakterni igralec in posebno lepe so njegove kreacije, kjer upodablja ekscentrične like, ki znajo svoje komplekse spretno skrivati za svojim odločnim nastopom. Tudi v tem filmu je mojstrsko oblikoval lik kapitana, ki mu očitajo shizofrenijo, razpad duševne osebnosti in paranojo — duševno bolezen, pri kateri si bolnik domišlja, da je velika osebnost in da ga vsi preganajo. Bogartu uspešno sekundirajo igralci Jose Ferrer in Van Johnson. Film se odlikuje tudi po dobri režiji Edwarda Dmytrykja.

Ob koncu še to: filma ne kaže zamuditi! aa

Ob peti premieri G. E. Lessinga „Emilia Galotti“ Velik uspeh Mestnega gledališča na Jesenicah

Kot peto premiero je naštudiral Mestno gledališče na Jesenicah G. E. Lessinga tragedijo v petih dejanjih »Emilia Galotti«. Pisatelj in njegova dela, predvsem pa »Emilia Galotti«, ki jo je jeseniško gledališče po osvoboditvi prvo naštudiralo in uprizorilo, je dovolj obširno opisal v zadnji številki »Glasu Gorenjske« prof. Jože Sifer. K temu poročilu naj dodam le še to, da se je Mestno gledališče na Jesenicah s tragedijo »Emilia Galotti«

pozvnelo v kvalitetni ravni za stopnjo višje.

Režiserju Bojanu Cebulju je uspelo iz dela izluščiti vso brezobzirnost in moralno propalost v 18. stoletju vladajočega sloja in hkrati prikazati ču-

Prizor iz Lessingove tragedije
»Emilia Galotti«

val Vladimir Iljič. In tudi taki so bili, ki so rekli, da se ne spodobi, da bi za Prešernov dan vodili Maksima Aleksejeviča Gorkega v Kranj. Od muh in prazne mamnje je takole čvkanje — poet Zdravljice si ni mogel najti enakovrednejšega pendanta!

Pa še zaradi komedije: Prešernu, da ne bo prav — so rekli — ker, da je francoska. Ker zadeva mene, vem samo to, da Prešeren, čeprav je ljubil svoj narod, nikdar ni bil nestrpen do drugih!

Da, komedija o malomeščanih, taka kratkocasná in duhovita, to pa je tudi nekaj, še posebej takrat, kadar avtor ni hotel nič več kot to.

Dragim gostom iz Ljubljane želimo, da bi se med nami lepo imeli in da bi bil njih Aleksij Maksimovič, ki ga bodo prinesli s seboj, toplo sprejeti!
RADO JAN

PREŠERNOVA RAZSTAVA V KRANJU

Ob priliki Prešernovega kulturnega dneva prireja Študijska knjižnica v Kranju spominsko razstavo prvih tiskov Prešernovih pesmi. V časovni razporeditvi vidimo pesnikova dela od prve pesmi »Dekletom« v Ilirskem listu 1827 pa preko nadaljnjih objav v časopisu tudi vse zvezke Kranjske čbelice, Poezije 1847, Krst pri Savici in druge. Ogled nudi prav zanimivo in poučno sliko o ustvarjanju našega prvega pesnika.

stveno globino in čut za čast pri nižjem sloju; skratka, ostal je zvest pisateljevi zamisli. Enako kot režiser in scenarist so uspeli tudi igralci, med katerimi se je posebno odlikoval Slavko Polanc, ki je igral guatstallskega kneza Gonzaga. S to vlogo je dosegel Polanc višek v svojem dosedanem gledališkem udejstvovanju. Dalje sta omembe vredni novinki Jana Smidova v vlogi Emilie Galotti ter Francka Pristova, ki je z vlogo grofice Orsina, prestala svoj gledališki krst. Obe razpolagata tudi s precejšnjo mero igralške nadarjenosti, pa tudi njun glasovni register prijetno učinkuje. Tudi pri izbiri ostalih igralcev je imel režiser srečno roko. Alma Jeramova in Bojan Cebulj sta igrala Emilijine starše, Marjan Stare knezovega komornika Marinellija, Franjo Lotrič pa grofa Applanija. Uspešni so bili tudi Vinke Zorman, Lado Nikolavčič, Srečko Mlinarič ter Franc Avber. Sceno je zasnoval režiser, izdelal pa jo je Jože Bedič.

Mestno gledališče na Jesenicah ne beleži velikega uspeha le zavoljo uspešne uprizoritve Lessingove tragedije, temveč tudi zato, ker je s to prvo uprizoritvijo »Emilii Galotti« odprla pot tudi v ostala gledališča.

Marjan Feller

PIANIST IZ ZAGREBA,
BO KONCERTIRAL
V KRANJU

Marjan Feller je docent Glasbene akademije v Zagrebu, kjer je pred vojno tudi končal svoj glasbeni študij v razredu znamenega pedagoga Svetislava Stančiča in se kasneje izpopolnjeval tudi na pariškem konservatoriju. Ze prve kritike o njegovih koncertih iz leta 1928 poudarjajo Fellerjev občutek za glasbeno gradacijo in arhitektonsko izvajanje del ter svežino in poetično interpretacijo. Kot zreli glasbenik s širokim obzorjem je Feller koncertiral s posebnimi uspehi v Zagrebu, Beogradu, Splitu, Osijeku in drugih jugoslovanskih mestih ter v tujini. Okupacija je prekrsnila plodno koncertiranje, vendar se je Fellerjevo ime takoj po osvoboditvi spet pojavilo na sporednih jugoslovanskih koncertov.

Marjan Feller se bo predstavil koncertnim obiskovalcem v Kranju na solističnem koncertu v ponedeljek, 11. februarja v mali dvorani Sindikalnega doma. Spored obsega naslednja dela: Bachova Sakona v priredbi F. Busonija, Beethovnova Sonata quasi una fantasia (op. 27/1), več Chopinovih del (Impromptu, Nocturno, Mazurke, Etude), v drugem delu sporeda pa štiri Pripovedke stare mame in pet Sarkazmov nedavno umrlega skladatelja Sergeja Prokofjeva ter Lisztov Mefistov valček.

Koncert Marjana Fellerja bo drugi koncert v abonmaju, ki ga prireja Koncertna direkcija Slovenije v sodelovanju z Glasbeno šolo v Kranju. Abonente in ostale ljubitelje glasbe opozarjamo na lep umetniški užitek.

Pred nocojšnjim in jutrišnjim prihodom ljubljanskih gostov v PG

Z namenom, da nudimo občinstvu kar največ najrazličnejših možnosti kultur. razvedrila, vabi v letošnji sezoni Prešernovo gledališče v svojo hišo zapovrstjo vse slovenske polklčne ansamble. Mestno gledališče, ki naj bi po vrstnem redu prišlo na vrsto šele pomladi, bo tako kot tretji gost v letošnji sezoni v Kranju gostovalo v petek, 8. februarja.

Po prvem obisku članov Društva dramskih umetnikov, ki so se preteklo zimo kot neoficijalni predstavniki MG predstavili kranjskemu občinstvu, prihaja sedaj v Kranj skoraj ves ansambel. V našem listu smo že poročali da se bo MG predstavilo z dramo

Maksima Gorkega — MALOMESČANI in sodobno francosko komedijo PERO

In isomaj je bila beseda izrečena, že je šlo od ust do ust: Gorki ni več moderen, da je že takorekoč mimo, da bi bilo boljše to in ono; skratka: le Gorki ne, ki ga Slovenci po pravici lahko čislamo in štejemo tudi za svojega pisatelja, saj se je v znamenju njegove besede na prelomu obeh stoletij na slovenskih tleh vnela in razvnela zgodnja socialistična misel, in vse od takrat je ime Maksima Aleksejeviča Gorkega pomenilo vsakomur, kdor veruje v človeka, simbol proletarskega sožitja in revolucionarnega humanizma, kakor ga je pojmo-

M. GORKI »MALOMESČANI«
Iz uprizoritve v Mestnem gledališču v Ljubljani

PRVA POMOČ OTROKU RECEPTI

Kjer so otroci pri hiši, je veliko bušk in prask, joka in stoka, saj zdaj pada po tleh eden, nato se zgodi nekaj podobnega drugemu, mamica je pa vedno tista, ki jih tolaži in miri. Ona mora tudi vedeti, kako je treba ravnati z otrokom, ki se je ka-

korkoli poškodoval. Pri malenkostnih poškodbah lahko pomaga sama.

Če se otrok udari, da se pokaže buška, mu izmijemo to mesto s toplo vodo in namažemo z arnikovo tinkturo, če koža ni odprta. Kadar se otrok

obreže, namažemo mesto okoli rane z jodovo tinkturo. Na rano položimo sterilno gazo, še prej pa jo posujemo s sulfamidnim praškom ali mazilom. Boleče mesto nato prevezemo in pustimo nekaj dni pri miru, da preprečimo vsak dotik z nesnago.

Večkrat se zgodi, da pride otrok domov z razbitim kolonom ali komolcem. Če rana ni prevelika, očistimo vso okolico z alkoholom ali jodom, z gazo zelo narahlo odstranimo umazanijo še z rane in jo obvezemo. Dobro je, če jo namažemo s kakim vitaminskim mazilom. Opečeno mesto namažemo z vazelinom, oljem ali s surovim maslom in ga ovijemo z mehkim zavojem, da preprečimo dotik s prahom in umazanijo. Pri vseh večjih poškodbah pa moramo poklicati zdravnika.

Kozmetika

VSAK VEČER SAMO PET MINUT ...

Vsak večer samo pet minut

Koža na laktih je pri mladih ženskah in dekletih pozimi večkrat rdeča ali modrikasto obarvana. To je posebno neprijetno v sezoni plesov in zabav, ko nosimo izrezane obleke brez rokavov. S primerno nego lahko to kmalu odpravimo. V skoku ene limone raztopimo 60 g glicerina in 60 gr rožne vode. To mešanico hranimo v posebni steklenički. Pred uporabo vsebino vedno premešamo. Roke negujemo vsak večer. Najprej jih v milnici zdrgnemo z mehko ščetko, nato pa tekočino iz stekleničke zlijemo v dve majhni skledici, v katerih potem dr-

žimo komolce pet minut. Po uporabi tekočino znova zlijemo v steklenico. Uporabimo jo še nekajkrat. Pred spanjem roke tudi narahlo zmasiramo z oljnim oljem. Koža bo postala kmalu čista in voljna.

MODA

Tudi žena v kuhinji je lahko prikupna, če je temu primerne oblečena. Na skici je dvoje prav ljubkih predpasnikov, ki ju lahko izberete za hišna dela.

IZŠLA JE 36. ŠTEVILKA »SODOBNEGA GOSPODINJSTVA«

V reviji »Sodobno gospodinjstvo«, ki jo izdaja Centralni zavod za napredek gospodinjstva, najde vsaka žena in gospodinja vrsto prispevkov, ki v praktičnem življenju pomagajo rešiti marsikatero težavo. Zadnja številka revije je izšla te dni. Vsebinsko je zelo pestra. Sestavni o tehnikah v gospodinjstvu, o stanovanjski opremljeni, o domači uporabi keramiki, prehrani in ročnem delu posredujejo bralcem koristne izkušnje in navodila.

PENTLJE — OVRATNIKI, RUTICE ...

Obleke, ki smo jih nosile že vso zimsko sezono, so postale dolgočasne. Iznajdljivost bo tudi tokrat spremenila njihov videz. Poživile jih bomo z malenkostnim dodatkom iz žameta, pikeja, ripsa ali organdija ob vratnem izrezu ali na rokavih.

SIROVA JUHA
Star kruh ali žemlje zrežemo na kocke in polagamo v lonec, prav tako polagamo menjaje nastrgan sir ali parmezan. To zalijemo z vrelo vodo in pustimo vreti nekaj časa. Ko je juha kuhana, pridenemo drobno zrezan zelen peteršilj.

KORENJE S SMETANO

Debelo korenje zrežemo na rezance in kuhamo v slani vodi. Ko je skuhano, ga odcedimo, razbelimo žlico masti ter zarumenimo pol žlice moke. Rumeno prežganje zalijemo z nekaj žlicami vode ter dodamo odcedeno korenje, poper in kislo smetano. V tej omaki naj korenje vre nekaj minut.

TELEČJI ZREZEK V OMAKI

40 dkg telečjega mesa, 7 dkg surovega masla, malo bele moke, kozarec vina, sol.

Zrezke potolčemo, osolimo in potresemo z moko. V ponvi razgrejemo maslo, položimo vanj zrezke in jih od obeh strani opečemo. Potem ko jih polijemo z vinom in kakšno minuto dušimo, jih dajemo na vroč krožnik, v maslo pa zlijemo žličko juhe ali vode. omaklo prevremo in jo zalijemo vrhu zrezkov.

Zrezke poveljamo v moki, tik preden jih opečemo.

SOLATA KOT SAMOSTOJNA JED

Skuhamo 1 do 2 zeleni in nekaj korenin peteršilja, vsako posebej. Skuhano zrežemo na rezance, pridenemo krožnik kuhanega, na rezance zrezanega krompirja, zrezano čebulo, sol, olje, kis in poper. Vse dobro premešamo in postavimo kot samostojno jed na mizo.

SLADKE KOCKE

Penasto vmešamo 2 rumenjaka, 4 dkg sladkorja in 2 dkg zmečane čokolade ter pridenemo sneg 2 beljakov, 2 dkg moke, malo cimeta in vaniljo. To pečemo v plitvi kozici ali pekaču. Nato skuhamo 5 dkg sladkorja v eni osminki litra vode. Ko zavre, pridenemo nekaj kapljic ruma in to vlijemo na vročo sladico ter pustimo, da se ohladi. Ohlajeno zrežemo na kocke in oblijemo s poljubno kremo, točeno smetano in malinovcem.

ZELJNE KLOBASICE

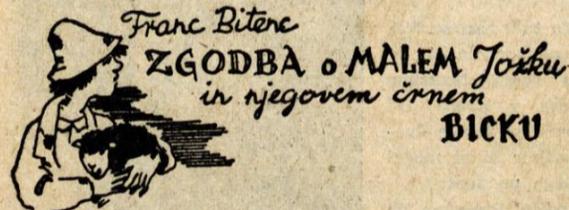
Veliko zeljno glavo razdelimo na liste, iz listov izrežemo stebelca in zelje poparimo. Na vsak list položimo žlico sekance, ki jo napravimo kakor za medevane paprike, in list dobro zvijemo v klobasico. Na vsako klobasico pritrdimo z zobotrebcom košček slanine, zložimo v namazano ponev in opečemo. Nato klobasice pokrijemo s paprikovim zeljem in še nekaj časa dušimo. Lahko pa paprikovo zelje opustimo in prepražimo na klobasicaš sesekljano čebulo, dodamo žlico paradiznikove mezge in malo zalijemo.

1+3=4 dobro (5) odlično (5) zadovoljno (1)

MLADA RAST

prav dobro (4) slabše (4)

MLADARAST

ZGODBA O MALEM JOŽKU in njegovem črnem BICKU

Od tedaj si je lastil pravico nad Bickom, kakor ga je imenoval. Bil je njegov, Jožkov, saj če bi ga o pravem času ne rešil, bi poginil. Z vso resnostjo je razložil gospodarju in gospodinjji, kaj se je bilo zgodilo, potem pa vprašal, če je Bicek lahko njegov.

»Lahko, če zaradi njega ne boš zanemaril drugih jagnjet in ovac.« je resno odgovoril gospodar.

Na Jožka se je zvalila težka skrb, kakršne dotlej ni poznal: življenje malega nebogljenčka je bilo odvisno od njegove pazljivosti. Poprej je vsako jutro najprej nanosil ovcam s košem sene, potem pa v golidi še vode iz vodnjaka. Šele potem se je začel ukvarjati s trmastimi mamnicami in poskrbel, da so se živahni, večno lačni jagnjički napili močnega mleka.

Zdaj se je vse obrnilo. Navsezgodaj, komaj je v kuhinji zavrelo prvo mleko, se je vtihtapil z Bickom, ki mu je kot kužek capljal za petami, v posvečeni gospodinjjski prostor in ukradel za svojega varovančka prvo steklenico mleka. Drugo je dobil zamj kot redni jutranji obrok. To se je ponovilo opoldne in včasih, še zvečer, če je bila prilika.

Ob tej negi je Bicek vidno napredoval, vendar je bilo že prve dni videti, da v rasti ostalih ne bo dohitel. Bil

je manjši, zato pa pristrčnejši in — bil je njegov.

5. Prvi teden se je bližal koncu in gospodinja je kakor vsako leto pripravila

šunko za Veliko noč. Zgodilo pa se je, da so nekega opoldne vaščami vsi razburjeni tekli na breg reke in z grozo v obeh strmeli na cesto, po kateri so ob mulah korakali zeleno oblečeni možje. Nikjer jim ni bilo videti konca. Jožek je iz razburjenih glasov razumel samo eno besedo:

»Italijani!«

Toda vsega tega ni nič razumel. Ni vedel, zakaj ti možje utrjeno korakajo ob mulah po prašni cesti, pa tudi tega ne, zakaj se je gospodar, ko ga je zagledal v gruči, zadržal nanj:

»Marš domov, paglavci! Se

jih boš že še nagradal. Vsi jih bomo še sitli!«

Siti? Česa siti? Čudne gospodarjeve besede so mu rojile po glavi, ko je stopal proti domu. Potem pa je mahoma vse utonilo v pozabo: na dvorišču mu je prišel naproti Bicek. Bil je tako majhen, da se je lahko izmuznil skozi léso in s Pazijem sta bila že tudi dobra prijatelja. Nekaj časa se je Jožek z Bickom igral, potem pa sta odšla v kuhinjo; Bicek po opoldanski obrok mleka, Jožek na kosilo. Gospodar je bil že tam; mrk, molček je sedel za mizo in jezno z obrnjeno žlico v roki nekaj risal po hrastovi mizi.

»Pusti tistega tvojega mačkal! Alo, jesti!«

Začudeno je pogledal gospodinjjo. Saj je še sama rada podžala stekleničko Bicku, kadar je pricapljal v kuhinjo, k jedi pa ga je policala navadno mirno. Le kaj ji je danes? In gospodar tako nabrskan, kakor bi hrošče jedel za malico. Ni se spominjal, da bi kaj napak storil, razen da je šel zijala prodajat na breg reke. Dvignil je Bicka, ga odnesel v stajo in se vrnil v kuhinjo ter sedel za mizo. Gospodar je pravkar odložil žlico.

»Ne morem več,« je dejal. Tudi gospodarja je kmalu nehala jesti. Jožkovo začudenje ni več poznalo meja. Kosilo je bilo vendar dobro.

»Kaj bo zdaj?«

»Kdo pa ve?«

»Kateri bodo ostali: Italijani ali Nemci?«

»Kaže, da se nam bodo obesili Italijani za vrat,« je vzdihnil gospodar. »Glej, da se ne bodo kokoši motale po dvorišču! In ti,« se je obrnil k Jožku, »pazi na svojega Bicka in ne sprahajaj-

ta se več od staje do kuhinje, če ne...«

Stavka ni dokončal in Jožek ga je vprašujoče pogledal.

»Vzeli ti ga bodo,« je zagodel gospodar.

(Nadaljevanje prihodnjice)

Za dobro voljo

MAMICA: Simko, ali si ti pojedel potico?

JANEZEK: Ne mamica, jaz ne, pojedel jo je Fifi, saj sem ga videl, kako se je obližoval!

MAMICA: Sinko, pa si tudi videl, kdo mu je dal ključ od šrambe?

PROFESOR: Ti, Krivorokec, ta tvoj vitez, ki si ga narisal, pa malo škili.

UCENEC: Tovariš profesor, to bo pa najbrže zato, ker sem risal s kitajskim tušem.

PROFESOR: Zdi se mi, Tone, da ti dela vprašanje težave.

UCENEC: Oh, ne, tovariš profesor, vprašanje ne, pač pa odgovor.

Planirji, presedite sami, če je prav ...

...da se ta dva dečka na polji iz šole takole pretepata?

MARTINA BIDOVCĒVA

Darjina pesem

Majhna sem punčka,
ime mi je Darja;
srčce danes tako mi udarja:
Vedno bom mamico svojo ljubila,
ker me je prva slovensko učila.
Ko me zvečer je z odejo odela,
mi je še pesmico mlo zapela.
»Ko boš velika,« mi je dejala,
»pesmi Prešernove sama boš brala,
saj so ko zvezdice v noči svetile
v zlato svobodo Slovence vodile.«

Majhna sem punčka,
ime mi je Darja;
srčce danes
tako mi udarja:
moja ljubezen je neizmerna,
ljubim svoj dom in ljubim Prešerna!

ODVOZLANE ZANKE iz prejšnje številke

Rešitev križanke »Lokomotiva«
Vodoravno: 3. bat, 5. Velebit, 7. oves, 8. čir, 10. zavikačo, 12. Ramona.
Navpično: 1. hlevar, 2. mesim, 3. bičana, 4. Atila, 5. voz, 6. letak, 9. ro, 11. ko.

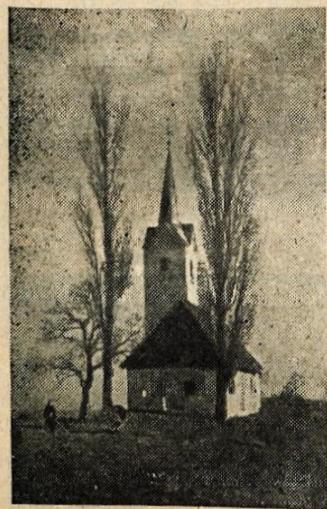
IZ DEDKOVEGA NABIRALNIKA

PARTIZAN JE PRİPOVEDOVAL

Tovariš Pagon nam je pripovedoval, kako je bilo med vojno. Nekdo so imeli partizani pod Joštom bunker. Nekci izdajalec jih je opazil in povedal Nemcem. Drugi dan so prišli Nemci. Obkolili so partizane in začeli streljati. Tovariš se je težko ranjen spazil ven. Čakal je Nemce. Imel je pripravljeno bombo. Vedel je, če ga ujamajo Nemci živnega, da ga bodo mučili in zaslisevali. Po borbi so tovariša Pagona prišli iskat partizani. Odepljali so ga v bolnišnico Franja.

...da se otroci tako radi obesa-
šajo na motorna vozila in pri-
tem ne pomislijo, da jim grozi
nesreča?

II. c Osnovna šola Planina-Marija Tratnik,

Pred ognjem dom,
pred točo mi pšenico
bi bližnji sosed varoval,
,svet' Marka,
(Prešeren, Sonetje nesreče)

Prešeren

med gorenjskimi kmeti

Kako sta Prešeren in Kastelic zapisovala ljudske pesmi v Moravški dolini

Naš veliki pesnik dr. France Prešeren in dolenski rojak Miha Kastelic (1796—1865), doma iz Gorenje vasi pri Ivančni gorici, (ta domačija je danes znana starejšemu rodu še pod imenom pri Glavičevih, pa tudi pri Skrunovih) sta bila velika prijatelja. Prešeren je nekaj časa pri Kastelici v Ljubljani celo stanoval. Med drobne zanimivosti sodi, da je odkupil Prešeren od Kastelice posteljo, ki je bila ves čas del njegove sobne opreme. Ko se je Prešeren zaradi službe preselil v Kranj, je vzel to nekdanjo Kastelicevo posteljo s seboj, v njej ves čas preležal, ko je bolehal v Kranju zadnje mesece leta 1848, in v njej 9. februarja 1849 tudi umrl.

Prešeren in Kastelic sta bila člana ožje ljubljanske družbe, ki so jo tvorili med drugimi tudi Čop, Crobath in drugi.

Prešerna in Kastelica je še najbolj družila poezija in literarni časopis Kranjska Čbelica, ki je izšla prvič v letu 1830. V posameznih bukvicah Kranjske Čbelice sta sodelovala oba naša pesnika Prešeren in Kastelic. Slednji ji je posvetil vse svoje sile, ker je bil njen urednik. Kastelic se seveda s svojimi pesnimi ni mogel uvrstiti v isto raven z našim pesniškim velikanom; Prešeren je bil pač edinstven. Čeprav je bil Kastelic bolj plodovit, je ustvarjal Prešeren le dozorela, neprekosljiva dela.

Prešeren je bil po svojem bistvu veseljak in se je rad družil s preprostimi ljudmi. V družbi malega človeka je zmeraj našel mnogo iskrene poštenosti, pa zvedel zmeraj tudi mnogo novega. Zato je rad posedal tudi v preprostih gostilnah in se spustil v pomenek z našim preprostim človekom.

Tak je bil tudi Miha Kastelic, ki je zahajal iz Ljubljane, kjer je bil nameščen v ljubljanski licejski knjižnici za bibliotekarja, še zmeraj v dolne kraje na Dolenjskem. Kastelic, ki je znal dobro obrniti vsak novič, saj mu knjižničarsko mesto ni prinašalo posebnih dohodkov, se je mnogo ukvarjal tudi s čebelarstvom, ki se ga je naučil v domači vasi, in z izkupičkom za med kupil v rojstni vasi hišo. Z vsakokratnega obiska v dolenski vasi je zmeraj ves vesel prinesel kake zapiske, ki si jih je nabral v pomenku s preprostimi, zgovornimi in mnogovednimi dolenskim ožanci in mamkami. O vseh teh vtisih in zapiskih je potem pripovedoval Prešernu in ostalim članom, tako tudi Crobathu, kjer je Kastelic pomagal kot honorarna moč po končanem posku v državni knjižnici.

Nekega poletnega dne sta se domenila dr. Prešeren in Miha Kastelic za izlet iz Ljubljane na Gorenjsko, v Moravško dolino.

Moravče so imele že v tistih časih svojo posebno veljavo in mik. Moravška dolina ni bila samo na glaslu po bogatih kmetijah, ponosnih in veselih Gorenjcih, temveč tudi po nekaterih svobodnjakih, ki so bili v tistem času, ko je bil slovenski kmet še tlačan in grajski podložnik, že lastni gospodarji. O tem nam govori še danes znana vas Koseze v Moravški dolini, kar pomenja vas, kjer so doma svobodnjaki, kosezi ali kasezi, taki ljudje, do katerih fevdalna grajska gosposka ni imela nobenih pravic.

Prešeren in Kastelic sta si najela za vožnjo v Moravško dolino kočijo. Iz Ljubljane sta se vozila najprej po veliki cesarski cesti do Domžal Na Prevojah nad Domžalami, v bližini Škarjeve gostilne se je odcepila slaba kolovozna cesta.

Čeprav je oba ljubljanska gospoda, pravdarkega ali jezičnega dohtarja Prešerna in njegovega spremljevalca, učnega moža bukovička, pesnika

in urednika Miho Kastelica, po slabi cesti precej treslo, ju je lepo sončno jutro prevzelo, da sta zadovoljna »zažngala« znano moravško himno:

»Lepa je Moravška dolina,
kjer hiš'ca pri hiš'ci stoji,
okrog so pa travnik' zeleni
kar mene najbolj veseli.«

Ko pa sta uzrla Limbarsko goro, ki se dviga na severni strani Moravske doline in jo loči od zgodovinsko znanega Črnega grabna, ki je znan iz časov Napoleona in rokovnjačev, pa sta se domislila pesmi o Limbarski gori, ki sta jo tudi zabrudala, medtem ko sta konja vlekla težko vozilo:

»Stoji tam gora Limbarska,
pod njo zelena tratice,
na tratih stoji hišica...«

Med pesmijo in pogovori je kočija z obema izletnikoma dospela v Moravče in se ustavila pred takrat najbolj imenitno gostilno, nazvano »na Mlaki.« To ime je dobila zato, ker je bil včasih ta predel močvirnat in so morali temelje precej osuševati, da so lahko postavili nanjo stavbo.

Lastnik gostilne je bil Klopčič, ljudem pa je stregla zala hčerka Pepca. Po lepoti in zgovornosti je slovela po vsem okolišju. Znana je bila tudi pod imenom Klobčarjeva Pepca zato, ker so tej rodovini pravili tudi Klobčarjevi. Ze prejšnji rod je izdeloval klobuke in so dobili svoje ime po klobukih. Moravški Klobčar je izdeloval tudi imenitnejše klobuke — kastoce iz zajčje dlake in jih je prodajal po sejnih.

Prešeren in Kastelic sta utrujena od vožnje stopila v gostilno. Gosta sta si naročila malico in firkelj najboljšega. Tiste čase so po vaških gostilnah prinašali vino na mizo v firkljih, pa tudi bokalnih. Firkelj je bila mera, ki je držala nekaj manj kakor polič, običajna takratna votla mera, mernik pa je bila za 32 poličev.

Ko sta si opomogla od dolge vožnje, sta prišla ljubljanska škrca na dan z besedo, počemu sta prišla v Moravče. Rada bi slišala kake domače, preproste slovenske pesmi.

Burt Klobčar, njegova hčerka in drugi, ki so bili tedaj v gostilni, so bili začuden nad njuno željo. Takih gostov, ki bi si naročili pevce, na Mlaki še niso imeli, čeprav so se tam stalno zbirali tudi domači ljudje in si za razvedrilo večkrat prepevali.

Tega dne v poletju leta 1840 pa je bila večina Moravčanov pri delu. Gostilničar Klobčar je brž uganil, da bi bilo koristno, če bi ustregel obema izletnikoma iz Ljubljane, zato je povedal:

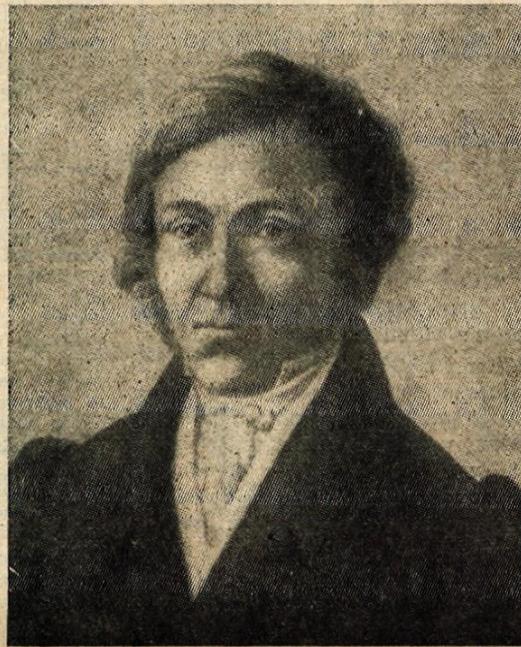
»Še najboljš vama bodo zapeli Martinkova.« Nato je začel hvalliti Martinkove fante, ki da so dobri pevci, korajžni družabniki in včasih tudi sami zlaganci pesmi.

Martinkovi so bili tedaj na travniku in ko je prišla po fante Pepca z Mlake, sta se najstarejša fanta nekaj branila. Končno ju je le pregovorila, da sta se šla umiti in preobleči.

Nedejsko napravljena, kakor se za imeniten obisk tudi spodobi, sta nato vstopila k obema gospodoma. Za oba Martinkova fanta so postavili na javorjevo mizo v kotu dva sveža kozarca, — prav na tem mestu sem sedel zadnjič, ko sem zbiral gradivo za tole pripovedovanje tudi jaz. —

Doktor France Prešeren, ki je bil že dobre volje, je naročil za oba fanta tudi pečenko in drugih dobrot, kar jih je tisti dan premogla gostilna na Mlaki.

Ko sta se oba Martinkova fanta okrepčala, sta začela na pobudo Mihe Kastelice peti vse, kar sta znala domačih moravških pesmi. Kastelic je sproti zapisoval vse, kar je obema fantoma prišlo na pamet in v spomin. Družba v kotu pa je ob poliču, ki je zmeraj znova prihajal na mizo, sproti naraščala. K mizi so prisledali še drugi domačini in pomagali prepevati obema Martinkovima. Ta posedek v Klobčarjevi gostilni je Prešerna očitno razveselil. Kadar je ujel vižo, ki sta jo začela oba Martinkova in drugi, je tudi sam pomagal pri petju, dočim se je Kastelico zadovoljno smehljalo

MIHA KASTELIC

srce, ko je z ozarjenim obrazom zapisoval zmeraj in zmeraj nove pesmi. Bil je vesel za to lepo prilikost, ki mu bo obogatila njegove zapiske o ljudskih popevkih s slovenskega podeželja na Gorenjskem.

»Martinkova sta pa prava ptiča od fare.« je dejal hudomušno Prešeren. Tedaj pa je povedal gostilničar, da starejši Martinkov sestavlja tudi sam pesnice.

»O, torej tudi poet!« je dejal Prešeren in brž dodal: »Daj nam še tisto svojo zapeti!« Natočil je kupico in mu jo je porinil.

»Ni dosti vredna!« se je branil Martinkov in povedal, da jo je zložil nedavno, ko je sedel na hribu vrh Grmač, ki se dvigajo nad Moravško dolino, in je od tam prav lep pogled na vso fero in dolino, tja do slavne Limbarske gore in še naprej. Martinkov je tedaj zložil besede, pa tudi vižo, Kastelic je zapisal tudi to pesem, ki jo je zložil preprosti moravški fant.

Dan se je nagibal že k popoldnevu in gosta sta se odločila za vrnitev v Ljubljano. Pred odhodom sta segla vsem v roke, Martinkovega pa sta povabila, naj ju ob prvi priliki obiše v Ljubljani, kar je tudi res storil.

Martinkov rod živi še danes sredi Moravč. Pri hiši se pišejo tudi dames, kakor takrat, za Cerarje. V času NOB so bili Cerarjevi fantje partizani in Vlado, ki mi je pripovedoval nekaj stori, o takratnih in nedavnih časih, je ponosen, da je eden njegovih prednikov prepeval celo največjemu Slovencu dr. Prešernu in uredniku Čbelice, Kastelico.

JOZE ŽUPANČIČ

Dva zapiska na rob

ČE NI ŠKORNJEV

Imam sina. Star je šest let. Pravi cigan, ki sproti raztrga vsake hlače in je najraje pred hišo. Tam pa je večna luža: zdaj sneg. Vsak čevljev premoči. Kakor da ni rešitve: kupimo mu škornje!

To je bilo v mesecu novembru leta 1956. Šel sem na Jesenice in obredel vse trgovine z obutvijo. Ponujali so mi otroške škornje, ki bi bile mojemu sinu za tri številke preveliki all za dve premajhni. Takih, ki bi jih lahko nosil moj sin, nisem dobil nikjer, povsod pa so me potolažili:

»Čez teden dni jih dobimo! Takrat se oglasite!«

Čez teden jih je šla iskat žena. Prišla je brez škornjev, toda z obljubo, da jih bodo dobili »prihodnji teden.« »Prihodnji teden« jih je šla iskat svakinja. Vrnila se je z novico, da jih bodo dobili v drugi polovici decembra.

Nekega dne v decembru, ko sem se z vlakom vračal iz službe domov, me je žena čakala na postaji, mi dala vozni listek do Jesenic in dva »metulja«, da bi sinetu prinesel škornje. Dobili so jih prejšnji dan.

Tudi jaz sem se vrnil brez škornjev. Dobili so jih samo deset parov in so jih takoj prodali.

Sin mora biti vsak drugi dan v sobi, da se čevlji popolnoma presuše. In vsak drugi dan me vpraša:

»Očka, kdaj mi boš kupil škornje?«

Sinko moj dragi, ko bi ti jaz znal na to vprašanje odgovoriti! (Odgovor je skrivnost jeseniških trgovcev z obutvijo... ali pa industrije, ki ne izdeluje dovolj in primernih števil otroških škornjev. J. S.)

KAJEN SMISEL JE V TEM?

Pri izhodu na nekaterih večjih železniških postajah opominja mož v železničarski uniformi potnike, naj mu izročijo vozne listke. Če potnik vozni listek odda, je v redu, če pa se mu ne zljubi seči v žep po karto, je pa tudi dobro. Vrata-železničar ni glede tega ne siten ne dosleden. Včasih ga tudi sploh ni pri izhodu, drugi dan pa se spet pojavi in steguje roko za vozni listek — če mu jih kdo da.

»Le kakšen smisel ima to njegovo opravilo?« se dan za dnem, že leta nazaj, sprašuje marsikateri potnik. »Ponekod delovnih rok manjka, tu pa opravlja človek nalogo, ki je pravzaprav povsem brez haska.« Mar železnica na ta način kontrolira potnike, če so plačali vozno? Saj za to skrbijo vendar sprevidniki! Zbira vratar na ta način evidenco o številu potnikov? Saj je na ta način ne more!

Ga je torej na to mesto poslal kak neživljenjski predpis železnice, mož pa zdaj opravlja nalogo po tistem znanem reku: »Vse gre v rok službe!« Tak občutek se loteva večine potnikov. Z.

Gorenjci smo pričakali prvake

SPREJEM HOKEJISTOV JE BIL TAK, KAKRŠNEGA JESENICE SE NISO DOZIVELE

Kaj takega Jeseničani menda že dolgo ne pomnijo. Vesela vest, ki je razveselila že v nedeljo zvečer vse ljubitelje hokeja ne le na Jesenicah, marveč po vsej Gorenjski in tudi naši ožji domovini, da so Jeseničani dosegli najvišjo lovoriko v tej športni panogi, je prišla malce nepričakovano. Kljub temu, da so Jeseničani v letošnjem letu močno napredovali v igri, »vroča« ledena ploskev v Beogradu ni povsem obetala tako kristalno čiste zmage in osvojitve državnega prvenstva.

Več kot 5000 ljudi na samih Jesenicah, vzdolž železniške proge in

na vseh postajah od Medvod do Jesenic, pa so navdušeni ljubitelji hokeja pozdravljali letošnje zmagovalce. Peron na železniški postaji na Jesenicah je bil pretesen, da bi sprejel vse tiste, ki so hoteli kar najbolj blizu zmagovalcem in jih vsaj pocukati za rokav, če že ne seči jim v roko. Ozračje je bilo nasičeno z zvoki godbe na pihala in z navdušenimi klici Jeseničanov. Zmaga Jesenic je pravzaprav postala zmaga vse Gorenjske, saj si je ta priljubljena igra osvojila srca mnogih ljudi.

Jeseničani so pokazali na prvenstvu najbolj izenačeno formo in brez poraza osvojili prvo mesto, kar pa je zaslužen. Razen visokih zmag nad »Drvodeljcem« iz Varaždina (11:0), in »Crveno zvezdo« (5:0) ter po že skoraj tradicionalnem neodločenem izidu z Ljubljano (1:1), so v odločilni tekmi s »Partizanom« iz Beograda zaigrali tako, kot menda še nikoli doslej. Partizana so dobesedno pregazili, o čemer zgovorno priča tudi rezultat — 6:2. Žal, pokal ki so ga osvojili, prav gotovo ne služi organizatorjem v čast, saj je tako skromen

ZNANJE IN RUTINA
TRENER ZDENEK BLAHA

in nelično izdelan, da je kaj. Gotovo je, da je zmaga zasluga vseh igralcev, vodstva kluba, v prvi vrsti pa popularnega češkega trenerja Zdenka Blaha, ki je vedno nekako »v senci« svojih miljenčkov. Ne bi bilo prav, če bi sedaj jeseniški hokejisti zaspali na lavo-

rikah in zapostavili nadaljnji trening, ki je nujen, če hočemo naš hokej kolikor toliko približati evropski eliti. Prepričani, da se tega tudi sami igralci zavedajo in da bodo po tem prvenstvu še bolj disciplinirano in složno vadili, jim tudi mi čestitamo z željo, da bodo prihodnje leto lahko kar najuspešneje branili naslov državnega prvaka.

Ko smo v Kranju stopili v vagon vlaka, s katerim so potovali Jeseničani iz Beograda, so dali vodja ekipe, sodnik Božič, trener Blaha, in kapetan moštva našemu sodelavcu naslednje izjave:

VODJA EKIPE BALDERMAN: »Popolnoma sem bil prepričan, da bo naša ekipa zasedla prvo mesto na prvenstvu. Naša najtežja tekma je bila z Ljubljano. — V prihodnje se bomo trudili, da bomo prvenstvo tudi obržali.«

SODNIK BOŽIČ: »Jeseničani so s hitrostjo, poletom in borbenostjo premagali svoje nasprotnike in osvojili prvenstvo. Moja prognoza pred tekmo Jesenice-Partizan je je bila v razmerju 70:30.

Najtežja tekma, ki sem jo sodil na tem prvenstvu, je bila med Partizanom in Crveno zvezdo.«

TRENER BLAHA: »Že naše gostovanje v inozemstvu je bilo pravzaprav priprava na letošnje prvenstvo. Zadovoljen sem z igro igralcev. Proti Partizanu smo zaigrali najbolje in to je bila tudi naša najboljša tekma v tej sezoni.

Zelo sem zadovoljen s svojimi »pulen« in ko je godba na Tašmajdanu po končanem prvenstvu zaigrala jugoslovansko himno, mi je bilo pri srcu tako, kot če bi slišal lastno nacionalno himno. — Drugo leto bom tudi treniral jeseniške hokejiste, s treningom bomo pa začeli že pomladi in še več ter intenzivneje delali.«

Kapetan jeseniškega moštva BORIS ČEBULJ pa je dobesedno izjavil tole: »Gara! smo, žele! smo si zmage in prigara! smo jo.«

I. A.

ROMAN
SLIKANICA
ZANIMIVOSTI
FILM

ZADNJA STRAN

MIMI
MALENSEK
KONIC

VIGENC
ROMAN

„Kdaj ste pa že?“

„Nisem, pa bi bil lahko. Rajni mi nikoli ni pustil blizu. Vse življenje so me samo v kot odrivali. Potem se pa ljudje čudijo, če nisem, kakršen bi moral biti.“ V glasu mu je trepetala bridkost.

Ana ni vedela, kaj naj mu odgovori. Rekla je, da se bo že vse nekako uredilo. Prav zdaj je namenjena k stricu Filipu, ki ji bo gotovo pametno svetoval in tudi pomagal. Miklavž je v odgovor zamrmral, naj stric raje posodi denarja, da bodo plačali dolgove in začeli delati na svoje, to bi bilo vredno več kot vsi nasveti, ker brez tega bodo upniki kmalu pritisnili in potem se ne bo dobro izteklo. Pristavil je še, da rajni najbrž sam ni dobro vedel, koliko je dolžan temu in onemu, saj mu še toliko ni bilo mar, da bi bil hranilnici plačeval obresti. Ana je togotno udarila z nogo po tleh in zavpila:

„Ne obirajte očeta, ki je pod zemljo! Raje nase glejte, tako se ravnajte, da ne boste delali hiši sramote!“

Stric Miklavž ni odgovoril, samo zaklel je, zamahnil z roko in se odmahnil proti spodnjemu vigencu.

Kmalu potem je Ana sedela na saneh. Črno ruto si je potegnila globoko na čelo in zahotela se je v koc, da bi je ne zeblo. Vzdignila je bič in pognala staro kobilo. Žival je bila lena, ker je vso zimo stala v hlevu, toda Ana jo je udarila v slabine in jo pognala v skok. Udobno je slonela v saneh in dobro ji je delo, ko se je namenila tako daleč. Očetova bolezen jo je poldrugo leto priklepala na dom, ves ta čas se skoro ni ganila s trga.

Stric je bil doma, pozdravil jo je, kakor bi jo že pričakoval in jo odvedel noter. Takoj, ko je stopila v dobro znano, prostorno farovško jedilnico, jo je zajel poseben vonj, lasten cerkvam in samostanom. Vonjalo je po starem lesu, po mašnih oblačilih, zatohlosti in še po nečem, česar ni mogla razločiti.

Večerjala sta skupaj in potem je stric prinesel steklenico vina. Nalil ga je v motnozeleno, izbočeno kozarce, vonjalo je po muškatu. Kakor človek, ki zna ceniti dobro vino, je dvignil kozarec in ga ogledoval proti luči.

„Rebula je, kraška,“ je rekel zadovoljno. „Pij!“

Ana je zaradi dostojnosti samo srebnila, toda stric ji je prigovarjal, dokler ni izpraznila kozarca. Vino je bilo sladko in po žilah je pognalo prijetno toploto. Ana je olajšana vzdihnila. Bila je zadovoljna, tako zadovoljna, da je skoro pozabila, čemu je prišla.

Stric Filip je poskrbel, da bi ne pozabila popolnoma. Medtem, ko je počasi pil, jo je spraševal, kako gospodari. Povedala mu je, da je oddala vigenc v najem. Gospodu Filipu je hušnila rdečica nejevolje v lica.

„Nekoliko že razumem to reč,“ je rekel, „in vem, da si dala prepoceni. Razen tega mi ni všeč, da bo prišel fant v hišo. Mlada si, samska si, ljudje pa imajo jezike. Ne, ne, ta reč mi ni všeč.“

„Stric, kaj pa mislite!“ je ogorčeno vzkliknila Ana. „Dominik je moj bratranec in šele petindvajset let ima, jaz pa sem že izpolnila petintrideseto.“

To je strica pomirilo, godrnjal je samo še zaradi prenizke najemnine. Potem je nekaj razmišljal, zmajeval z glavo in vzdihnil:

Po čem je črno

Po podatkih OZN je na svetu še vedno okrog 11 milijonov sužnjev. Zelo veliko je še tako imenovanih absolutnih sužnjev, ki jih prodajajo kot blago in ki se nikdar ne morejo osvoboditi. Njihovi otroci postanejo avtomatično sužnji gosposdarjevih naslednikov. Takih sužnjev je danes še največ v Saudovi Arabiji. Prodajajo jih na posebnih suženjskih sejmih v Meki in nekaterih drugih mestih. Odrasli moški velja približno 150 funtov, pa tudi mnogo več, če je izjemno močan ali če je vešč kakega rokodelstva. Sužnje nad 25 leti prodajajo že za 40 funtov, mlade lepotice pa dosežejo tudi bajeslovne cene. Zgodi se, da se na takem sejmu pojavijo tudi bele žene. Take so posebno drage in končajo po navadi v haremskih bogatih arabskih plemičev. Pred nekaj leti je izginilo nekaj nemških deklet, ki so se prijavile na nekako »lepoto tekmovanje« v Siriji. Kljub naporu iskanju mednarodne policije jih še niso našli. Vstop v zasebne hrame plemičev je namreč vsakomur prepovedan.

Tudi običaj prodajanja nevest pri plemenih južno od Sahare je v bistvu suženjskega značaja. Oče ima popolno oblast nad svojo hčerko, ki si ne sme izbirati moža po svoji volji. Kdor več plača, ima prednost. Če mladi mož ni zadovoljen s svojo ženo, jo lahko proda drugemu. Če pa žena ne more roditi otrok ali če zbolji, jo lahko vrne njenemu očetu in zahteva denar nazaj.

»Otroško suženjstvo« je poseben način suženjstva: starši prepustijo svoje otroke ljudem, ki jih uradno »posvojijo«, v resnici pa kupijo kot sužnje. Na podoben način trgujejo z gejšami na Japonskem.

Eno najbolj nesramnih oblik moderne suženjstva prakticirajo v Južni Afriki. Tamkajšnje rasistične oblasti, ki propovedujejo hegemonijo belega človeka in »inferiornost« barvastih ljudi, rešujejo na res inferioren način problem delovne sile: policijski in sodni organi lovijo in obsojajo črnice na dolgoletno prisilno delo tudi za najmanjše prestopke. Obsojence država zaposluje na velikih plantažah in v diamantnih rudnikih. Seveda je plača teh sužnjev minimalna in tako imajo beli izkoriščevalci dovolj črne delovne sile, ki je tako rekoč zastoj.

Afrika ni edini rezervoar sužnjev. Mnogo jih kupijo tudi v Aziji, predvsem v Beludžistanu. Pa tudi iz Evrope, kot smo že omenili, »rekrutirajo« določeni odstotek žive robe. Vsako leto je dovolj primerov ugrabitev in prodaje belih ljudi. Samo eden od teh primerov: leta 1951 se je v bližini jemenske obale potopila angleška tovorna ladja. Vsi mornarji so se rešili na obalo, kjer jih je tamkajšnji šejk takoj zaslužil in jih prodal v rotnost Arabije.

Še pred nekaj leti se uprizarjali na nekaterih afriških področjih pravcate love na »črno živino«. Lovci na sužnje so sredi noči napadli nezavarovane črnske vasi, zajeli vse dela sposobne prebivalce in jih po skrivnih poteh pripeljali do manjših pristanišč, kjer so jih prodali kupcem. Tudi drugih metod se poslužujejo. V muslimanskih delih Afrike se česte pojavijo muslimanski misijonarji, ki ljudi vabijo na romanje v Meko. Ker so romarji povečini ubožni ljudje, jim na cilju seveda zmanjka denarja za vrnitev in že so v krempljih prekupčevalcev s sužnji.

b
l
a
g
o

STARODOVINSKI IN TRUŠI VABERIKI
Z GORENJSKE

Bled je najlepše gorenjsko letovišče, obenem pa tudi eno izmed najlepših letovišč v naši državi. Kot izrazito letoviška naselbina nudi poleg kopališč celo vrsto modernih hotelov, pensone, zasebna stanovanja, športne in zabavne prostore, dobro negovane nasade, vrtove, prevozna sredstva itd. Na tej podlagi se je krog vasi, ki so obdajale jezero, zgostil skoraj v strnjeno naselje. Prometu odtegnjena zahodna stran Zaka, služi predvsem športu in raznim prireditvam na prostem. Gosta mreža turistovskih poti vodi na bližnja razgledišča in gorske vrhove. Lepa in izrazita je zlasti cesta, ki vodi mimo Gorij, Mrzlega studenca in Rudnega polja na Pokljuko.

Vso sedanjo blejsko pokrajino je bistveno preoblikoval bohinjski ledenik, ki je po selektivni eroziji izdolbel sedanjo jezersko kotanjo in tej vzporedno plitvejšo globel. Ta ima še sedaj v Bletih močvirne značaj, v Viščah za Gradom pa je celo ohranjeno dvojno jezerce. Pri eroziji so se mehka tla pogreznila, ohranili pa so se odopornejši vrhovi ob jezerskem robu, zlasti skalnati steber Gradu (614 m) in kopasti Otok (495 metrov), ki se dviga 20 m nad gladino. Blejsko jezero je dolgo 2 km, globoko pa 20 do 25 m, le na zahodni strani znaša globina 31 m.

Po ustnem izročilu so cerkev na Otoku zgradili na mestu staroslovenskega žrtvenika boginje Zive pred letom 1004. Na novo so jo zgradili 1465 in pozneje še večkrat prezidali. O-

krog 1666 so ji prizidali lopo, in pa 99 stopnic do pristanišča. Cerkev in nekdanje župnišče sta danes spremenjena v muzej.

Na Bledu so našli mnogo prazgodovinskih predmetov. Staroslovenske grobove iz 9. stoletja so 1894 odkrili v bližini hriba Brdo, kjer je bilo v Zabab staroslovensko pokopališče, v bližini Seliščih pa naselbina. Prvič se omenja Bled 1004, ko ga je cesar Henrik II. podaril brütsenskem škofu Alboinu. Tu je bilo središče njihove obsežne, leta, 1011 povečane gosposčine med Savo Bohinjko in Savo Dolinko. Škofje so na blejskem gradu postavljali svoje oskrbnike ali pa ga dajali v zakup. Leta 1511 je potres grad močno poškodoval, 1515 pa so ga razdejali uporni kmetje. V času turških napadov so pri gradu zažigali kresove. V 16. stoletju so bili grajski zakupniki grofje Auerspergi. Ker so mudili zavetje protestantom, so morali 1574 grad zapustiti. Briksenska posestva je avstrijska vlada 1858 prodala Viktorju Ruardu, lastniku številnih gorenjskih fužin. Pred zadnjo vojno je bila na gradu nemeščena restavracija, sedaj pa je preurejen v muzej.

Našemu največjemu pesniku dr. Francetu Prešernu, ki je Bled in njegovo okolico ovekovečil v Krstu pri Savci, je blejska občina postavila v parku pred kopališčem pod Gradom leta 1883 skromen spomenik. Na njem so vklesani verzi iz Krsta:

Dežela kranjska nima
lepšga kraja,
kot je z okolščino ta
podoba raja.

41. Vso pot domov je bil Blaž židane volje. In kaj bi ne bil? V žepu je stiskal toliko denarja, kot že ne pomni. Sonce je pripekalo in v Blažu se je oglašila tako silna žega, da je stopil v prvo krčmo, ki mu je prišla na pot.

Široko se je razkoračil sredi izbe in zavpil: »Hejo, Jera, vina gor!« Pri tem je vrgel srebrnik po mizi, da je zažvenketalo. Jera je brž postavila steklenico na mizo, saj je vedela, da bo danes dober dan, ko ima Blaž denar.

Mozol pa je medtem pobral tolar in ga spustil v žep tako, da se je slišalo, da ni edinil.

42. Voznik Urh, ki je sedel pri svoji žganjici. Je brž primaknil stol. Ko povpraša Blaža, odkod mu spet denar, ta možato: »To so mi plačali za rokovnjaške glave.« Tujec, ki je stal pri točilni mizi, se je strahoma obrnil. Toda napol pijanemu Mozolu ta pogled ni dosti povedal. Kmetje, ki so prihajali v gostilno, so se gnetli okoli Mozolove mize, kjer se je polivalo vino.

V tem so se odprla vrata, nekdo je naglo pogledal po sobi in njegove oči so se srečale s tujčevimi. Ta je plačal in hitro odšel.

43. Ko Blaž pogleda po sobi in vidi, da tujca ni več, povpraša sosede, kdo da je bil. »I, menda brdski pisar. Bojec je prišel ponj!«

To je Blažu pognalo kri v glavo: »Kaj, Bojec? Pisar? Pa mi ne poveste, hudčič! Dva rokovnjača bi imeli zdaj v pesti. Na Kolovec grem takoj!« Rekiš odide iz gostilne.

Takoj za njim se je izza hiše odrgala senca in mu sledila.

44. Na razpotju se dvignejo iz grmovja še širi sence in Blaž spozna, da je v zasedi. Bliskoma potegne pipec iz žepa in začne z njim suvati okrog sebe. Nekde se zaleti vanj, da pade in že ga osem pesti pritiska ob tla. Bojec pobere težak kol in ga zavijti nad Mozolom: »Čakaj, duša ti pijanska! Da boš vedel rokovnjače tožiti!« in ga mahne po glavi, da obleži Blaž na mestu mrtve.

Rokovnjači ga vržejo v jarek, še prej pa mu Tomaž odreže desno roko, »da ja bo sodniku Gavriču nesel za spomin.« kot je raket.